

18.4.2024

A9-0275/ 001-001

PREDLOGI SPREMEMB 001-001

vlagatelj: Odbor za industrijo, raziskave in energetiko

Poročilo

Alin Mituța

A9-0275/2023

Ukrepi za znižanje stroškov za postavitve gigabitnih elektronskih komunikacijskih omrežij
(Akt o gigabitni infrastrukturi)

Predlog uredbe (COM(2023)0094 – C9-0028/2023 – 2023/0046(COD))

Predlog spremembe 1

PREDLOGI SPREMEMB EVROPSKEGA PARLAMENTA*

k predlogu Komisije

2023/0046 (COD)

Predlog

UREDBA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o ukrepih za znižanje stroškov za postavitve gigabitnih elektronskih komunikacijskih omrežij, spremembi Uredbe (EU) 2015/2120 in razveljavitvi Direktive 2014/61/EU (Akt o gigabitni infrastrukturi)

* Spremembe: krepki ležeči tisk označuje novo ali spremenjeno besedilo, simbol ■ pa tiste dele besedila, ki so bili črtani.

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 114 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora¹,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij²,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Digitalno gospodarstvo v zadnjem desetletju močno spreminja notranji trg. Vizija Unije je digitalno gospodarstvo, ki zagotavlja trajnostne gospodarske in družbene koristi na podlagi odlične, *zanesljive*, in varne povezljivosti za vse in povsod v Evropi, *tudi na podeželskih, oddaljenih in redko poseljenih območjih ter na prometnih koridorjih*. Kakovostna digitalna infrastruktura, ki temelji na zelo visokozmogljivih omrežjih, je temelj skoraj vseh sektorjev sodobnega in inovativnega gospodarstva. *Zagotavlja lahko inovativne storitve, učinkovitejše poslovne operacije in pametne, trajnostne, digitalne družbe, hkrati pa prispeva k doseganju podnebnih ciljev Unije iz sporočila Komisije z dne 11. decembra 2019 z naslovom Evropski zeleni dogovor ter dvojnega, digitalnega in zelenega prehoda, ki sta predvidena kot glavni prednostni nalogi Unije*. Je strateškega pomena za socialno in teritorialno kohezijo ter na splošno za konkurenčnost, *odpornost, strateško avtonomijo Unije in njen vodilni položaj na digitalnem področju. Digitalizacija pomembno vpliva na vsakodnevno socialno, gospodarsko, politično in kulturno življenje vseh ljudi v Uniji. Zato lahko omejen dostop in nezadostna širitev omrežja poglobita družbene neenakosti in s tem ustvarita nov digitalni razkorak med ljudmi, ki lahko v celoti izkoristijo učinkovito in varno digitalno povezljivost, ki jim omogoča dostop do širokega nabora storitev, in tistimi, ki tega ne morejo storiti. Uvajanje visokozmogljivih omrežij v podeželskih, oddaljenih in redko poseljenih regijah ter v socialnih stanovanjih bi torej moralo biti, kot ključni vidik socialne vključenosti, prednostna naloga za javne in zasebne*

¹ UL C, str.

² UL C, str.

naložbene projekte. Zato bi bilo treba ljudem ter zasebnemu in javnemu sektorju omogočiti vključitev v digitalno gospodarstvo.

- (2) Hiter razvoj tehnologij, eksponentno povečevanje širokopasovnega prometa in vse večja rast povpraševanja po naprednih zelo visokozmogljivih povezavah so se med pandemijo COVID-19 še povečali. Zato so bili cilji, določeni v digitalni agendi leta 2010¹, večinoma doseženi, vendar so tudi zastareli. Delež gospodinjstev, ki imajo dostop do interneta s hitrostjo 30 Mb/s, se je povečal z 58,1 % leta 2013 na 90 % leta 2022. Razpoložljivost samo 30 Mb/s ni več primerna za prihodnost in ni usklajena z novimi cilji iz Direktive (EU) 2018/1972 Evropskega parlamenta in Sveta² za zagotavljanje povezljivosti in splošne razpoložljivosti zelo visokozmogljivih omrežij. Zato je EU v Sklepu (EU) 2022/2481 Evropskega parlamenta in Sveta³ določila posodobljene cilje do leta 2030, ki bolje ustrezajo pričakovanim potrebam po povezljivosti v prihodnosti, ko bi morala biti vsa evropska gospodinjstva pokrita z gigabitnim omrežjem, vsa naseljena območja pa z ***brezžičnimi omrežji visoke hitrosti naslednje generacije z zmogljivostjo, vsaj enakovredno 5G.***
- (3) Za doseg te ciljev so potrebne politike za pospešitev, ***poenostavitev*** in znižanje stroškov postavitve ***in uporabe*** zelo visokozmogljivih fiksnih in brezžičnih omrežij po vsej Uniji, vključno z ustreznim načrtovanjem, ***okrepljenim*** usklajevanjem ter ***vzpostavitvijo nacionalnih poenostavljenih in racionaliziranih postopkov izdaje dovoljenj, da bi zmanjšali upravna bremena za operaterje in nacionalne uprave;***
- (3a) ***Združevanje vesoljske in prizemne infrastrukture je pomembno za vzpostavitev povezljivosti, da bi se bolje pripravili na naslednji val digitalne infrastrukture, kar bo Uniji omogočilo, da prevzame vodilni položaj. Nedavni tehnični napredek je omogočil nastanek satelitskih komunikacijskih konstelacij, ki postopoma ponujajo storitve povezovanja z visoko hitrostjo in nizko zakasnitvijo, državljanom in podjetjem omogočajo povezljivost po vsej Uniji in po svetu, med drugim z zagotavljanjem dostopa do cenovno ugodnih širokopasovnih storitev visoke hitrosti,***

¹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij, 19.5.2010, COM(2010)0245.

² Direktiva (EU) 2018/1972 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o Evropskem zakoniku o elektronskih komunikacijah (UL L 321, 17.12.2018, str. 36).

³ Sklep (EU) 2022/2481 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o vzpostavitvi programa politike Digitalno desetletje do leta 2030 (UL L 323, 19.12.2022, str. 4).

ki lahko pomagajo odpraviti mrtva komunikacijska območja in povečati kohezijo po vsej Uniji, tudi v njenih najbolj oddaljenih regijah, na podeželskih, oddaljenih in redko poseljenih območjih. V zvezi s tem bi bilo treba vire, določene z Uredbo (EU) 2023/588 Evropskega parlamenta in Sveta¹, zlasti potencialne zmogljivosti komercialnega dostopa do interneta prihodnje satelitske konstelacije, vključiti v načrtovanje in postavitve zelo visokozmogljivih fiksnih in brezžičnih omrežij po vsej Uniji ter po možnosti prispevati k postavitvi zelo visokozmogljivih omrežij.

- (4) Direktiva 2014/61/EU, sprejeta kot odziv na nujnost politik za znižanje stroškov postavitve širokopasovnih omrežij, je vključevala ukrepe za souporabo infrastrukture, usklajevanje gradbenih del in zmanjšanje upravnih bremen. Evropski svet je v sklepih o oblikovanju digitalne prihodnosti Evrope z dne 9. junija 2020, da bi dodatno olajšal postavitve zelo visokozmogljivih omrežij, vključno z optičnimi vlakni in 5G, pozval k svežnju dodatnih ukrepov za podporo sedanjim in nastajajočim potrebam postavitve omrežij, med drugim s pregledom Direktive 2014/61/EU.
- (5) Postavitve zelo visokozmogljivih omrežij (kot so opredeljena v Direktivi (EU) 2018/1972) po vsej Uniji zahteva obsežne naložbe, njihov pomemben delež pa so stroški nizkih gradbenih del. Skupna uporaba fizične infrastrukture bi omejila nujnost dragih nizkih gradbenih del in povečala učinkovitost postavitve naprednih širokopasovnih omrežij.
- (6) Glavni del stroškov za postavitve zelo visokozmogljivih omrežij se lahko pripiše neučinkovitostim v postopku postavitve v zvezi z: (i) uporabo obstoječe pasivne infrastrukture (na primer kanalov, vodov, vstopnih jaškov, omaric, drogov, stebrov, anten, stolpov in drugih podpornih objektov), (ii) ozkim grlom, povezanim z usklajevanjem gradbenih del, **ki jih izvajajo omrežni operaterji ali javni organi**, (iii) obremenjujočim **in dolgotrajnim** upravnim postopkom za izdajo dovoljenj in (iv) ozkim grlom, povezanim z napeljavo omrežij v stavbah, kar postavlja precejšnje finančne ovire predvsem za podeželska območja.

¹ *Uredba (EU) 2023/588 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2023 o vzpostavitvi Programa Unije za varno povezljivost za obdobje 2023–2027 (UL L 79, 17.3.2023, str. 1).*

- (7) Direktiva 2014/61/EU Evropskega parlamenta in Sveta¹, sprejeta kot odziv na nujnost znižanja stroškov postavitve širokopasovnih omrežij, je vključevala ukrepe za souporabo infrastrukture, usklajevanje gradbenih del in zmanjšanje upravnih bremen. Evropski svet je v sklepih o oblikovanju digitalne prihodnosti Evrope z dne 9. junija 2020, da bi dodatno olajšal postavitve zelo visokozmogljivih omrežij, vključno z optičnimi vlakni in 5G, pozval k svežnju dodatnih ukrepov za podporo sedanjim in nastajajočim potrebam postavitve omrežij, med drugim s pregledom Direktive 2014/61/EU.
- (8) Ukrepi iz Direktive 2014/61/EU so prispevali k cenejši postavitvi elektronskih komunikacijskih omrežij visokih hitrosti. Vendar bi bilo treba te ukrepe okrepiti *in racionalizirati*, da bi še dodatno zmanjšali stroške in pospešili postavitve omrežij.
- (9) Ukrepi, namenjeni učinkovitejši uporabi obstoječe javne in zasebne infrastrukture ter zmanjšanju stroškov in ovir pri izvajanju novih nizkih gradbenih del, bi morali bistveno prispevati k hitri in obsežni postavitvi zelo visokozmogljivih omrežij, *zlasti na podeželskih, oddaljenih in redko poseljenih območjih ter v prometnih koridorjih*. Ti ukrepi bi morali ohraniti učinkovito konkurenco, ne da bi pri tem škodovali zaščiti, varnosti in brežhibnemu delovanju obstoječe infrastrukture *ter javnemu zdravju, okolju, temeljiti pa bi morali na ustreznih metodologijah in znanstvenih podatkih*.
- (10) Nekatere države članice so sprejele ukrepe za znižanje stroškov postavitve širokopasovnih omrežij, ki so celo presegali določbe Direktive 2014/61/EU. Vendar se ti ukrepi med državami članicami še vedno zelo razlikujejo in so imeli po vsej Uniji različne rezultate. Z okrepitevijo nekaterih od teh ukrepov po vsej Uniji in sprejetjem novih okrepljenih ukrepov bi lahko precej prispevali k boljšemu delovanju enotnega digitalnega trga. Poleg tega razlike v regulativnih zahtevah in nedosledno izvajanje pravil Unije včasih preprečujejo sodelovanje med podjetji za izvajanje gospodarskih javnih služb. Razlike lahko ustvarijo tudi ovire za vstop novih podjetij, ki zagotavljajo javna elektronska komunikacijska omrežja ali pripadajoče zmogljivosti ali so za to pooblaščen, kot je opredeljeno v Direktivi (EU) 2018/1972 („operaterji“). Te razlike lahko tudi onemogočijo nove poslovne priložnosti, kar ovira razvoj notranjega trga za

¹ Direktiva 2014/61/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o ukrepih za znižanje stroškov za postavitve elektronskih komunikacijskih omrežij visokih hitrosti (UL L 155, 23.5.2014, str. 1).

uporabo in postavitve fizičnih infrastruktur za zelo visokozmogljiva omrežja. Poleg tega ukrepi, o katerih se uradno obvesti v nacionalnih časovnih načrtih in poročilih o izvajanju, ki so jih države članice sprejele v skladu s Priporočilom Komisije (EU) 2020/1307¹, ne zajemajo vseh področij Direktive 2014/61/EU ter ne obravnavajo vseh zadev na dosleden in celovit način. Tako je kljub temu, da je sprejemanje ukrepov v celotnem postopku postavitve in v vseh sektorjih ključno, da se doseže celosten in znaten učinek. **Države članice bi bilo treba spodbujati, naj še naprej uporabljajo najboljše prakse iz priporočila Komisije (EU) 2020/1307, ki lahko omogočajo izvajanje te uredbe v skladu z načelom minimalne harmonizacije.**

- (11) Cilj te uredbe je okrepiti in uskladiti pravice in obveznosti, ki se uporabljajo po vsej Uniji, da bi pospešili postavitve zelo visokozmogljivih omrežij in medsektorsko usklajevanje. Podjetja, ki zagotavljajo elektronska komunikacijska omrežja ali so za to pooblaščenca, zaradi trajne razdrobljenosti trgov elektronskih komunikacij na posameznih nacionalnih trgih ne morejo doseči ekonomije obsega. To lahko močno vpliva na čezmejno trgovino in zagotavljanje storitev, saj je mogoče številne storitve zagotavljati le, če je v Uniji vzpostavljeno ustrezno zmogljivo omrežje. Ta uredba zagotavlja boljše enake konkurenčne pogoje, vendar pa ne preprečuje nacionalnih ukrepov v skladu s pravom Unije, ki so namenjeni spodbujanju skupne uporabe obstoječe fizične infrastrukture ali omogočajo učinkovitejšo *in hitro* postavitve nove fizične infrastrukture z dopolnjevanjem *ali preseganjem* pravic in obveznosti iz te uredbe. Države članice bi lahko na primer *skrajšale roke za izdajo ali zavrnitev izdaje dovoljenj, potrebnih za postavitve, uvedle dodatne izjeme*, razširile določbe o usklajevanju gradbenih del tudi na zasebno financirane projekte, zahtevale, da se več informacij o fizični infrastrukturi ali načrtovanih gradbenih delih zagotovi enotni informacijski točki v elektronski obliki, *razširile določbe o dostopu do obstoječe fizične infrastrukture na stavbe v zasebni lasti ter uvedle dodatne spodbude za upravne organe, da bi pospešili postopke za izdajo dovoljenj, pripravile smernice o*

¹ Priporočilo Komisije (EU) 2020/1307 z dne 18. septembra 2019 o skupnem naboru orodij za znižanje stroškov postavitve zelo visokozmogljivih omrežij ter zagotavljanje pravočasnega in naložbam prijaznega dostopa do radiofrekvenčnega spektra 5G za spodbujanje povezljivosti in podporo okrevanju gospodarstva po krizi zaradi COVID-19 v Uniji (UL L 305, 21.9.2020, str. 33).

metodologijah za določanje cen dostopa, tudi z uporabo načela stroškovne naravnosti, kjer je to ustrezno, če s tem ne kršijo prava Unije, tudi določb te uredbe.

- (12) Za zagotovitev pravne varnosti, tudi v zvezi s posebnimi regulativnimi ukrepi na podlagi poglavij II do IV naslova II Direktive (EU) 2018/1972 in Direktive *Komisije* 2002/77/ES¹ *in Direktive 2022/2555 Evropskega parlamenta in Sveta*², bi morale določbe navedenih direktiv *in nacionalni ukrepi za njihovo izvajanje* prevladati nad to uredbo.
- (13) Za operaterje, zlasti za nove operaterje, je lahko učinkoviteje, če pri postavitvi zelo visokozmogljivih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti uporabijo obstoječo fizično infrastrukturo, vključno s tisto iz drugih komunalnih sektorjev. To velja zlasti na območjih, kjer ni na voljo ustreznega elektronskega komunikacijskega omrežja ali kjer postavitve nove fizične infrastrukture ni ekonomsko izvedljiva. Poleg tega lahko sinergije med sektorji močno zmanjšajo potrebo po gradbenih delih, povezanih s postavitvijo zelo visokozmogljivih omrežij. Ta ponovna uporaba lahko zmanjša tudi socialne in okoljske stroške, povezane s temi deli, kot so onesnaževanje, hrup in prometni zastoji. Zato se ta uredba ne bi smela uporabljati samo za operaterje, ampak tudi za lastnike ali imetnike pravic do uporabe obsežne in povsod razširjene fizične infrastrukture, primerne za namestitve elementov elektronskih komunikacijskih omrežij, na primer fizičnih omrežij za oskrbo z električno energijo, plinom in vodo, za kanalizacijo in drenažne sisteme, ter ogrevanje in prevozne storitve. V primeru imetnikov pravic to ne spreminja nobenih lastninskih pravic tretjih oseb *ali omejuje njihovega uveljavljanja*.
- (14) Da bi pospešili postavitve zelo visokozmogljivih omrežij na notranjem trgu, bilo treba v tej uredbi določiti pravico podjetij, ki zagotavljajo javna elektronska komunikacijska omrežja ali pripadajoče zmogljivosti (vključno s podjetji javnega značaja), do dostopa do fizične infrastrukture, in sicer neodvisno od njene lokacije ter pod poštenimi in razumnimi pogoji v skladu z normalnim uresničevanjem lastninskih pravic. *Hkrati je*

¹ Direktiva Komisije 2002/77/ES z dne 16. septembra 2002 o konkurenci na trgih za elektronska komunikacijska omrežja in storitve ([UL L 249, 17.9.2002, str. 21](#)).

² *Direktiva (EU) 2022/2555 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o ukrepih za visoko skupno raven kibernetske varnosti v Uniji, spremembi Uredbe (EU) št. 910/2014 in Direktive (EU) 2018/1972 ter razveljavitvi Direktive (EU) 2016/1148 (direktiva NIS 2) (UL L 333, 27.12.2022, str. 80).*

pomembno zagotoviti, da imajo ponudniki dostopa pošteno donosnost naložb, ki odraža ustrezne tržne razmere in, zlasti v primeru ponudnikov pripadajočih zmogljivosti, različne poslovne modele. Če je dostop zagotovljen s pogodbo, dogovorjeno pred datumom začetka veljavnosti te uredbe, in je bila cena že sprejeta po pogajanjih ali je bila vključena v pogodbo, se ne bi smelo zahtevati, naj bo skladna s poštenimi in razumnimi pogoji. Obveznost zagotovitve dostopa do fizične infrastrukture ne bi smela posegati v pravice lastnikov zemljišča ali stavbe, v kateri je infrastruktura nameščena.

- (15) Zlasti ob upoštevanju hitrega razvoja ponudnikov brezžične fizične infrastrukture, kot so „upravljavci telekomunikacijske infrastrukture“, in njihove vse pomembnejše vloge kot ponudnikov dostopa do fizične infrastrukture, primerne za namestitve elementov brezžičnih elektronskih komunikacijskih omrežij, kot je 5G, bi bilo treba opredelitev „omrežni operater“ razširiti tako, da bi poleg podjetij, ki zagotavljajo elektronska komunikacijska omrežja ali so pooblaščenca za njihovo zagotavljanje, in operaterjev drugih vrst omrežij, kot so prometna, plinska ali električna, vključevala podjetja, ki zagotavljajo pripadajoče zmogljivosti, ki **bi morale spadati na področje uporabe te uredbe**, razen določb o fizični infrastrukturi v stavbi in dostopu. ***Določbe o poštenih in razumnih pogojih za odobritev dostopa se ne bi smele uporabljati za povezane objekte, kadar delujejo kot samo veleprodajni model, ki ponuja fizični dostop več kot enemu gostiteljskemu podjetju, ki zagotavlja javno elektronsko komunikacijsko omrežje ali ima dovoljenje za njegovo zagotavljanje, razen če nacionalni regulativni organi utemeljijo potrebo po uvedbi tržnih ukrepov na podlagi tržne analize. Da se pri načrtovanih postavitvah pripadajočih zmogljivosti zagotovita njihovo neprekinjeno delovanje in predvidljivost, bi morala za lastnike zemljišč, na katerih so bile nameščene, veljati obveznost, da se s podjetji, ki zagotavljajo pripadajoče zmogljivosti ali so za to pooblaščenca, pogajajo o dostopu do zemljišč pod poštenimi in razumnimi pogoji, vključno s ceno, v skladu z nacionalnim pogodbenim pravom.***
- (16) Zaradi nizke stopnje diferenciacije je lahko v fizičnih delih omrežja pogosto hkrati nameščen širok nabor elementov elektronskih komunikacijskih omrežij, ne da bi vplivali na zagotavljanje glavne storitve in ob minimalnih stroških za prilagoditev. Ti elementi vključujejo elemente, ki lahko v skladu z načelom tehnološke nevtralnosti zagotavljajo širokopasovne storitve dostopa pri hitrostih najmanj 100 Mb/s. Zato lahko

fizična infrastruktura, namenjena samo namestitvi drugih elementov omrežja, ne da bi sama postala aktiven element omrežja, na primer neuporabljen optična vlakna, načeloma sprejme elektronske komunikacijske kable, opremo ali druge elemente elektronskih komunikacijskih omrežij, ne glede na trenutno uporabo ali lastništvo, varnostne zadržke ali prihodnje poslovne interese lastnikov infrastrukture. Fizična infrastruktura javnih elektronskih komunikacijskih omrežij bi načeloma lahko sprejela tudi elemente drugih omrežij. Zato lahko operaterji javnih elektronskih komunikacijskih omrežij v ustreznih primerih omogočijo dostop do svojih omrežij za postavitev drugih omrežij. Brez poseganja v vsakokratni splošni interes v zvezi z opravljanjem glavne storitve bi bilo treba spodbujati sinergije med omrežnimi operaterji, da bi pripomogli k hkratnemu uresničevanju digitalnih ciljev iz Sklepa (EU) 2022/2481.

(17) Brez utemeljene izjeme lahko elementi fizične infrastrukture, ki so v lasti ali pod nadzorom organov javnega sektorja *ali subjekta, ki je izključno odgovoren za izvajanje nalog v imenu teh organov javnega sektorja*, tudi če niso del omrežja, sprejmejo tudi elemente elektronskih komunikacijskih omrežij in bi morali biti dostopni, da se omogoči namestitev omrežnih elementov zelo visokozmogljivih omrežij, zlasti brezžičnih omrežij. Primeri elementov fizične infrastrukture so stavbe, vhodi v stavbe, *strehe in fasade stavb* in vsa druga sredstva, vključno s cestno opremo, kot so ulične svetilke, prometni znaki, semaforji, panoji, postajališča za avtobuse in tramvaje ter postaje podzemne železnice. Države članice morajo *v sodelovanju z regionalnimi in lokalnimi organi* opredeliti posebne stavbe na svojem ozemlju, ki so v lasti organov javnega sektorja ali pod njihovim nadzorom in za katere obveznosti dostopa ne morejo veljati, na primer zaradi arhitekturne, zgodovinske, verske ali naravne vrednosti, *nacionalne varnosti ali varnosti v cestnem prometu*. *Da bi zagotovili javno podporo in trajnostno postavitev, bi morali imeti omrežni elementi zelo visokozmogljivih omrežij čim manjši vizualni vpliv.*

(17a) *Po eni strani bi lahko celotna območja, zlasti v podeželskih regijah, ostala brez povezljivosti, saj infrastruktura javnega sektorja ne omogoča namestitve elementov zelo visokozmogljivih omrežij ali ni primerna zanje. Po drugi strani pa obstajajo poslovne stavbe, ki so edina alternativa za namestitev takih elementov. Da bi zagotovili povezljivost na oddaljenih in redko poseljenih območjih ter premostili*

vrzel v digitalni pokritosti med podeželskimi in mestnimi območji, hkrati pa čim bolj omejili poseganje v zasebno lastnino, bi bilo treba zahteve za zagotavljanje dostopa do obstoječe fizične infrastrukture v zelo omejenih primerih razširiti na poslovne stavbe. Obveznost zagotavljanja dostopa v teh primerih bi bila upravičena, če ni druge možnosti za razvoj zelo visokozmogljivih omrežij na zadevnem območju in pod poštenimi pogoji, vključno v zvezi s plačilom za zagotovitev takega dostopa. Ta obveznost bi se uporabljala le, če bi bil izpolnjen eden od naslednjih pogojev: na območju ni zelo visokozmogljivega omrežja in ni dokazano načrtovano, da bo tako omrežje postavljeno v enem letu od dneva, ko omrežni operater zahteva dostop, ni razpoložljive fizične infrastrukture v lasti ali pod nadzorom omrežnih operaterjev ali organov javnega sektorja, ki bi bila tehnično primerna za namestitev elementov zelo visokozmogljivih omrežij v zadevnem območju, ali če operater, ki je vložil prošnjo, dokaže, da ni dobil državne pomoči za uvedbo zelo visokozmogljivega omrežja na zadevnem območju ali našel primernega sovlagatelja za postavitev take fizične infrastrukture.

- (18) Ta uredba ne bi smela posegati v posebne zaščitne ukrepe za zagotavljanje varnosti, javnega zdravja, varnosti in celovitosti omrežij, zlasti kritične infrastrukture, kot je opredeljena v nacionalnem pravu, ter za preprečevanje vpliva na glavno storitev, ki jo opravlja omrežni operater *ali organa javnega sektorja*, zlasti pri omrežjih za oskrbo z vodo, namenjeno za prehrano ljudi. Vendar bi lahko splošna pravila nacionalne zakonodaje, ki omrežnim operaterjem prepovedujejo pogajanja s podjetji, ki zagotavljajo elektronska komunikacijska omrežja ali pripadajoče zmogljivosti ali so za to pooblaščenca, onemogočila vzpostavitev trga za dostop do fizične infrastrukture. Zato bi bilo treba taka splošna pravila odpraviti. Poleg tega ukrepi iz te uredbe državam članicam ne bi smeli preprečevati, da v skladu z veljavnim pravom Unije izvajalce gospodarskih javnih storitev spodbujajo k zagotavljanju dostopa do infrastrukture, tako da prihodke, ki izvirajo iz te storitve, izključijo iz osnove za izračun tarife za končne uporabnike za njihovo glavno dejavnost ali dejavnosti.
- (19) Da bi zagotovili pravno varnost in preprečili nesorazmerna bremena za omrežne operaterje zaradi hkratne uporabe dveh različnih režimov dostopa do iste fizične infrastrukture, za fizično infrastrukturo, za katero veljajo obveznosti glede dostopa, ki jih uvedejo nacionalni regulativni organi v skladu z Direktivo (EU) 2018/1972, ali

obveznosti glede dostopa, ki izhajajo iz uporabe pravil Unije o državni pomoči, ne bi smele veljati obveznosti glede dostopa iz te uredbe, dokler se uporabljajo take obveznosti glede dostopa. Vendar bi se morala ta uredba uporabljati, kadar nacionalni regulativni organ uvede obveznost glede dostopa v skladu z Direktivo (EU) 2018/1972, ki omejuje uporabo zadevne fizične infrastrukture. To bi se na primer lahko zgodilo, kadar operater, ki namerava priključiti bazne postaje, zaprosi za dostop do obstoječe fizične infrastrukture, za katero so na trgu za dostop do veleprodajnih namenskih zmogljivosti uvedene obveznosti glede dostopa¹.

- (20) Da bi zagotovili sorazmernost, ohranili naložbene spodbude, ***zlasti za vodilna zelo visokozmogljiva omrežja, in tako ustvarili spodbudo za hitro uvajanje zelo visokozmogljivih omrežij na podeželju in oddaljenih območjih***, bi moral imeti omrežni operater ali organ javnega sektorja pravico, da iz objektivnih in utemeljenih razlogov zavrne dostop do določene fizične infrastrukture. Tako bi bila lahko fizična infrastruktura, do katere je bil zaprosen dostop, tehnično neprimerna zaradi posebnih okoliščin ali zaradi trenutnega pomanjkanja ustreznega prostora ali zaradi načrtov, da se ta prostor uporabi za druge namene, kar je mogoče zadostno dokazati, na primer z javno dostopnimi naložbenimi načrti. Da bi zagotovili sorazmernost in ohranili naložbene spodbude, lahko omrežni operater ali organ javnega sektorja zavrne dostop do določene fizične infrastrukture. Da bi se izognili morebitnemu izkrivljanju konkurence ali vsakršni morebitni zlorabi pogojev za zavrnitev dostopa, bi morala biti vsaka taka zavrnitev ustrezno utemeljena ter temeljiti na objektivnih in podrobnih razlogih. Taki razlogi se na primer ne bi šteli za objektivne, če je podjetje, ki zagotavlja elektronska komunikacijska omrežja ali je za to pooblaščen, postavilo fizično infrastrukturo zaradi usklajevanja gradbenih del z omrežnim operaterjem, ki ni operater elektronskega komunikacijskega omrežja, in zavrne dostop na podlagi domnevnega pomanjkanja razpoložljivega prostora za namestitev elementov zelo visokozmogljivih omrežij, ki je posledica odločitev podjetja pod njegovim nadzorom. V takem primeru lahko pride do izkrivljanja konkurence, če na območju, do katerega je bil zaprosen dostop, ni drugega zelo visokozmogljivega omrežja. Podobno bi lahko

¹ Priporočilo Komisije (EU) 2020/2245 z dne 18. decembra 2020 o upoštevnih trgih izdelkov in storitev v sektorju elektronskih komunikacij, ki so lahko predmet predhodne regulacije v skladu z Direktivo (EU) 2018/1972 Evropskega parlamenta in Sveta o Evropskem zakoniku o elektronskih komunikacijah, 18.12.2020, C(2020) 8750, (UL L 439, 29.12.2020, str. 23).

v posebnih okoliščinah souporaba infrastrukture ogrozila varnost ali javno zdravje, celovitost in varnost omrežja, vključno s kritično infrastrukturo, ali bi ogrozila opravljanje storitev, ki se primarno zagotavljajo z uporabo iste infrastrukture. Poleg tega ima lahko dostop do osnovne fizične infrastrukture v primerih, ko omrežni operater že zagotavlja izvedljiv alternativni način veleprodajnega dostopa do fizičnih elektronskih komunikacijskih omrežij, ki bi ustrezal potrebam prosilca za dostop, kot so neuporabljen optična vlakna ali razvezava optičnih vlaken, negativen ekonomski učinek na poslovni model operaterja omrežja, zlasti operaterjev, ki zagotavljajo izključno veleprodajni dostop, in ga odvrčal od naložb. Prav tako lahko povzroči tveganje neučinkovitega podvajanja elementov omrežja, **čemu bi se bilo treba zlasti izogibati, dokler ni dosežena zadostna pokritost podeželskih območij z zelo visokozmogljivimi omrežji.** Pri oceni poštenega in razumnega značaja pogojev za tak alternativni način veleprodajnega fizičnega dostopa bi bilo treba med drugim upoštevati osnovni poslovni model podjetja, ki zagotavlja javna elektronska komunikacijska omrežja ali je za to pooblaščen in ki omogoča dostop, nujnost preprečevanja krepitve morebitne pomembne tržne moči katere koli strani **ter potrebo, da se zagotovi poštena donosnost naložb, ki bo odražala ustrezne tržne razmere in poslovni model v primeru ponudnikov pripadajočih zmogljivosti.**

- (21) Da bi olajšali ponovno uporabo obstoječe fizične infrastrukture, kadar operaterji zaprosijo za dostop na določenem območju, bi morali omrežni operaterji in organi javnega sektorja, ki imajo v lasti ali nadzorujejo fizično infrastrukturo, pripraviti ponudbo za souporabo zmogljivosti pod poštenimi in razumnimi pogoji, vključno s ceno, razen če se dostop zavrne zaradi objektivnih in utemeljenih razlogov. Tudi od organov javnega sektorja bi bilo treba zahtevati, da ponudijo dostop pod nediskriminatornimi pogoji. Odvisno od okoliščin bi lahko na pogoje, pod katerimi se tak dostop odobri, vplivalo več dejavnikov. Te vključujejo: (i) morebitne dodatne stroške vzdrževanja in prilagoditve; (ii) morebitne preventivne zaščitne ukrepe, ki jih je treba sprejeti zaradi **preprečevanja** škodljivih vplivov na zaščito, varnost in celovitost omrežja; (iii) morebitne posebne določbe o odgovornosti v primeru škode; (iv) uporabo morebitnih javnih subvencij, odobrenih za postavitve infrastrukture, vključno s posebnimi pogoji, ki so vezani na subvencije ali določeni v nacionalnem pravu v skladu s pravom Unije; (v) zmožnost zgraditi ali zagotoviti infrastrukturno zmogljivost za izpolnjevanje ali zagotavljanje obveznosti javnih storitev; in (vi) katere

koli omejitve, ki izvirajo iz nacionalnih določb, katerih namen je varstvo okolja, javnega zdravja, javne varnosti ali izpolnitev ciljev iz prostorskega načrtovanja.

- (22) Naložbe v fizično infrastrukturo javnih elektronskih komunikacijskih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti bi morale neposredno prispevati k ciljem iz Sklepa (EU) 2022/2481 in preprečevati oportunistično ravnanje. Zato bi bilo treba pri obveznosti dostopa ali usklajevanju gradbenih del v celoti upoštevati številne dejavnike, kot so (i) ekonomska upravičenost teh naložb, in sicer na podlagi njihovih profilov tveganja; (ii) dinamika donosov naložbe, (iii) kakršen koli vpliv na konkurenco na naslednjih stopnjah prodajne verige in s tem na cene in donosnost naložbe, (iv) amortizacija sredstev omrežja v času, ko je oddana prošnja za dostop, (v) kateri koli posel, ki je bil podlaga naložbi, zlasti v fizično infrastrukturo, ki se uporablja za opravljanje storitev zelo visokozmogljivega omrežja, in (vi) katera koli možnost za skupno postavitve, ki je bila predhodno ponujena prosilcu za dostop.
- (23) Organi javnega sektorja, ki imajo v lasti ali nadzorujejo fizično infrastrukturo, morda nimajo dovolj sredstev, izkušenj ali potrebnega tehničnega znanja za pogajanja z operaterji o dostopu. ***V tem primeru bi bilo treba*** za olajšanje dostopa do fizične infrastrukture teh organov javnega sektorja ***imenovati*** organ, ki bi usklajeval prošnje za dostop, zagotavljal pravno in tehnično svetovanje za pogajanja o pogojih dostopa ter prek enotne informacijske točke zagotavljal ustrezne informacije o taki fizični infrastrukturi. Usklajevalni organ ***bi moral*** organom javnega sektorja ***pomagati*** tudi pri pripravi vzorčnih pogodb ter spremljal izid in trajanje postopka prošenj za dostop. Organ bi lahko pomagal tudi pri sporih glede dostopa do fizične infrastrukture, ki je v lasti organov javnega sektorja ali jo ti nadzorujejo.
- (24) Za zagotovitev skladnosti pristopov med državami članicami ***ob upoštevanju različnih razmer v njih*** bi morala Komisija v tesnem sodelovanju z Organom evropskih regulatorjev za elektronske komunikacije (BEREC) ***vsaj do začetka veljavnosti te uredbe zagotoviti*** smernice za uporabo določb o dostopu do fizične infrastrukture, tudi o uporabi poštenih in razumnih pogojev. Pri pripravi smernic bi bilo treba ustrezno upoštevati mnenja deležnikov, ***nacionalnih organov*** in nacionalnih organov za reševanje sporov, ***da bi, kolikor je mogoče, zagotovili, da te smernice ne bodo ovirale uveljavljenih načel, da bodo v skladu s postopkovnimi pravili nacionalnih organov za reševanje sporov in da ne bodo škodile nadaljnjemu uvajanju zelo***

visokozmogljivih omrežij. Da bi preprečili motnje na trgu in nasprotne učinke pri naložbah, bi morala Komisija pri pripravi smernic o pošteni in razumni ceni upoštevati značilnosti omrežnih operaterjev in njihovega poslovnega modela, zlasti kadar ta temelji na oddajanju infrastrukture v najem tretjim osebam, kot so upravljavci telekomunikacijske infrastrukture ali operaterji, ki zagotavljajo izključno veleprodajni dostop, ter določiti merila za oblikovanje cen za različne kategorije infrastrukture. Glede na stopnjo prožnosti, ki je zagotovljena državam članicam pri uporabi določb o dostopu do fizične infrastrukture, in da bi bile te učinkovite, bi morale smernice Komisije zagotavljati ustrezno raven podrobnosti.

- (25) Operaterji bi morali imeti dostop do osnovnih informacij o fizični infrastrukturi in **▮** gradbenih delih, *ki jih načrtuje omrežni operater, v posebnih primerih, kot je gradnja cest, pomembna za postavitve zelo visokozmogljivih omrežij, pa javni organ, na območju postavitve. Komisija bi morala objaviti smernice o vrsti javnih gradbenih del in informacijah, ki jih je treba dati na voljo, da se omogoči postavitve zelo visokozmogljivih omrežij.* To jim bo omogočilo učinkovito načrtovanje postavitve zelo visokozmogljivih omrežij in zagotavljanje najučinkovitejše uporabe obstoječe fizične infrastrukture, primerne za postavitve takih omrežij, in načrtovanih gradbenih del. Te osnovne informacije so pogoj za oceno potenciala uporabe obstoječe fizične infrastrukture ali usklajevanja načrtovanih gradbenih del na določenem območju, pa tudi za zmanjšanje škode na kateri koli obstoječi fizični infrastrukturi. Glede na število vključenih deležnikov (ki pokrivajo javno in zasebno financirana gradbena dela ter obstoječo ali načrtovano fizično infrastrukturo) in zaradi lažjega dostopa do teh informacij (med sektorji in mejami) bi morali omrežni operaterji in organi javnega sektorja, za katere veljajo obveznosti glede preglednosti, ***kjer je to izvedljivo,*** proaktivno (in ne na zahtevo) zagotoviti in vzdrževati take minimalne informacije prek enotne informacijske točke. To bo poenostavilo upravljanje prošenj za dostop do takih informacij in operaterjem omogočilo, da izrazijo svoj interes za dostop do fizične infrastrukture ali usklajevanje gradbenih del, pri katerih je čas odločilnega pomena. Osnovne informacije o načrtovanih gradbenih delih bi bilo treba zagotoviti prek enotne informacijske točke takoj, ko so informacije na voljo zadevnemu omrežnemu operaterju, v vsakem primeru, in kadar so potrebna dovoljenja, pa najpozneje tri mesece pred prvo predložitvijo vloge za dovoljenje pristojnim organom. ***Omrežni operaterji in organi javnega sektorja, za katere veljajo obveznosti glede preglednosti,***

bi lahko zagotovljene osnovne informacije proaktivno in prostovoljno razširili, da bi vključevale dodatne značilnosti, kot so informacije o stopnji zasedenosti fizične infrastrukture, če so na voljo, ali okvirne informacije o razpoložljivosti neuporabljenih optičnih vlaken.

- (26) Osnovne informacije bi morale biti takoj na voljo prek enotne informacijske točke pod sorazmernimi, nediskriminatornimi in preglednimi pogoji, tako da lahko operaterji predložijo svoje prošnje za informacije. Enotno informacijsko točko bi moralo sestavljati odložišče informacij v elektronski obliki, kjer je mogoče dostopati do informacij in vlagati prošnje prek spleta z uporabo digitalnih orodij, kot so spletna mesta, digitalne aplikacije in digitalne platforme. Informacije, ki so na voljo, so lahko omejene zaradi zagotavljanja varnosti in celovitosti omrežja, zlasti kritične infrastrukture, nacionalne varnosti ali zaščite zakonitih operativnih in poslovnih skrivnosti. Ni nujno, da enotna informacijska točka gosti informacije, če zagotovi, da so na voljo povezave do drugih digitalnih orodij, kot so spletni portali, digitalne platforme ali digitalne aplikacije, kjer so informacije shranjene. Enotna informacijska točka lahko zagotavlja dodatne funkcionalnosti, kot je dostop do dodatnih informacij ali podpora postopku prošenj za dostop do obstoječe fizične infrastrukture ali za usklajevanje gradbenih del.
- (27) Poleg tega, če je prošnja razumna, bi morala biti operaterjem dana možnost, da pod preglednimi, sorazmernimi in nediskriminatornimi pogoji ter brez poseganja v zaščitne ukrepe, sprejete za zagotavljanje varnosti in celovitosti omrežja, varovanje zaupnosti ter operativnih in poslovnih skrivnosti, opravijo preglede na kraju samem in zaprosijo za informacije o načrtovanih gradbenih delih, zlasti če je to potrebno zaradi možnosti souporabe obstoječe fizične infrastrukture ali usklajevanja gradbenih del.
- (28) Prek enotnih informacijskih točk bi bilo treba spodbujati večjo preglednost načrtovanih gradbenih del. To je mogoče doseči s preprostim preusmerjanjem operaterjev na take informacije, kadar koli so na voljo. Preglednost bi bilo treba uveljaviti tudi tako, da se vloge za izdajo dovoljenja pogojujejo s predhodno objavo informacij o **█** gradbenih delih, *ki jih načrtujejo omrežni operaterji*, prek enotne informacijske točke.
- (29) Diskrecijska pravica držav članic, da naloge enotnih informacijskih točk dodelijo več kot enemu pristojnemu organu, ne bi smela vplivati na njihovo sposobnost

učinkovitega izvajanja teh nalog. Če je v državi članici vzpostavljenih več enotnih informacijskih točk, bi morala enotna nacionalna digitalna vstopna točka, sestavljena iz skupnega uporabniškega vmesnika, zagotoviti nemoten elektronski dostop do vseh enotnih informacijskih točk. Enotna informacijska točka bi morala biti v celoti digitalizirana in zagotavljati preprost dostop do ustreznih digitalnih orodij. To bo omrežnim operaterjem in organom javnega sektorja omogočilo uveljavljanje pravic in izpolnjevanje obveznosti iz te uredbe. To vključuje hiter dostop do osnovnih informacij o obstoječi fizični infrastrukturi in načrtovanih gradbenih delih, elektronskih upravnih postopkih za izdajo dovoljenj in pravic poti ter veljavnih pogojev in postopkih. Kot del teh osnovnih informacij bi morala enotna informacijska točka omogočati dostop do georeferenciranih informacij o lokaciji obstoječe fizične infrastrukture in načrtovanih gradbenih del. Države članice bi morale za olajšanje tega zagotoviti avtomatizirana digitalna orodja za predložitev georeferenciranih informacij in orodja za pretvorbo v podprte oblike podatkov. Ta orodja bi bila lahko na voljo omrežnim operaterjem in organom javnega sektorja, odgovornim za zagotavljanje teh informacij prek enotne informacijske točke. Če so georeferencirani podatki o lokaciji na voljo prek drugih digitalnih orodij, kot je geoportal INSPIRE v skladu z Direktivo 2007/2/ES Evropskega parlamenta in Sveta¹, bi lahko enotna informacijska točka zagotovila uporabniku prijazen dostop do teh informacij.

- (30) Da bi zagotovili sorazmernost in varnost, zahteve po zagotavljanju informacij o obstoječi fizični infrastrukturi prek enotne informacijske točke ni treba uporabiti iz istih razlogov, kot so tisti, ki upravičujejo zavrnitev prošnje za dostop. Poleg tega bi lahko bilo zagotavljanje informacij o obstoječi fizični infrastrukturi prek enotne informacijske točke v zelo posebnih primerih za omrežne operaterje in organe javnega sektorja obremenjujoče ali nesorazmerno. To bi se lahko zgodilo na primer, kadar kartiranje zadevnih sredstev še ni na voljo in bi bilo zelo drago ali kadar se pričakuje, da bo na nekaterih območjih države članice ali v zvezi z določeno posebno fizično infrastrukturo zelo malo prošenj za dostop. Kadar se na podlagi podrobne analize stroškov in koristi izkaže, da je zagotavljanje informacij nesorazmerno, omrežni operaterji in organi javnega sektorja ne bi smeli biti zavezani zagotavljati take

¹ Direktiva 2007/2/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2007 o vzpostavitvi infrastrukture za prostorske informacije v Evropski skupnosti (INSPIRE) (UL L 108, 25.4.2007, str. 1).

informacije. Države članice bi morale tako podrobno analizo stroškov in koristi opraviti na podlagi posvetovanja z deležniki o povpraševanju po dostopu do obstoječe fizične infrastrukture, analizo pa bi bilo treba redno posodablјati. Postopek posvetovanja in njegov izid bi bilo treba objaviti, Komisijo pa bi bilo treba uradno obvestiti o določeni fizični infrastrukturi, ki je izvzeta iz te obveznosti.

- (31) Za zagotovitev skladnosti bi se morali pristojni organi, ki opravljajo naloge enotne informacijske točke, nacionalni regulativni organi, ki opravljajo svoje naloge v skladu z Direktivo (EU) 2018/1972, ali drugi pristojni organi, kot so nacionalni, regionalni ali lokalni organi, pristojni za kataster ali izvajanje Direktive 2007/2/ES (INSPIRE), po potrebi posvetovati in sodelovati med seboj. Namen takega sodelovanja bi moral biti čim bolj zmanjšati trud pri izpolnjevanju obveznosti glede preglednosti, ki jih imajo omrežni operaterji in organi javnega sektorja, vključno s podjetji, določenimi kot podjetja s pomembno tržno močjo (v nadaljnjem besedilu: operaterji s pomembno tržno močjo), da dajo na voljo informacije o svoji fizični infrastrukturi. Kadar se zahteva drugačen nabor podatkov o fizični infrastrukturi operaterja s pomembno tržno močjo, bi moralo tako sodelovanje omogočiti vzpostavitev koristnih medsebojnih povezav in sinergij med podatkovno zbirko, povezano s pomembno tržno močjo, in enotno informacijsko točko ter sorazmernih skupnih praks zbiranja in zagotavljanja podatkov, da se zagotovijo rezultati, ki so preprosto primerljivi. Cilj sodelovanja bi moral biti tudi lažji dostop do informacij o fizični infrastrukturi glede na nacionalne okoliščine. Če se regulativne obveznosti spremenijo ali umaknejo, bi morale prizadete strani imeti možnost, da se dogovorijo o najboljših rešitvah za prilagoditev zbiranja in zagotavljanja podatkov o fizični infrastrukturi novim veljavnim regulativnim zahtevam.
- (32) Obveznost glede preglednosti pri usklajevanju gradbenih del se ne uporablja za gradbena dela zaradi nacionalne varnosti ali v izrednih razmerah. To bi lahko veljalo za gradbena dela, ki se izvajajo, če obstaja tveganje javne nevarnosti zaradi degradacijskih procesov na nizkih gradbenih delih in pripadajočih napeljavah, ki so posledica uničujočih naravnih ali človeških dejavnikov in so potrebni za zagotovitev njihove varnosti ali za njihovo rušenje. Države članice bi morale Komisijo zaradi preglednosti obvestiti o vrstah gradbenih del, ki spadajo v te okoliščine, in jih objaviti prek enotne informacijske točke.

- (33) Da bi zagotovili znatne prihranke in čim bolj zmanjšali nevšečnosti na območju, ki ga zadeva postavitve novih elektronskih komunikacijskih omrežij, bi bilo treba prepovedati regulativne omejitve, ki praviloma preprečujejo pogajanja med omrežnimi operaterji o dogovorih o usklajevanju gradbenih del za postavitve zelo visokozmogljivih omrežij. Če se gradbena dela ne financirajo iz javnih sredstev, ta uredba ne bi smela posegati v možnost omrežnih operaterjev, da sklenejo dogovore o usklajevanju gradbenih del v skladu s svojimi naložbenimi in poslovnimi načrti ter želeno časovno razporeditvijo.
- (34) Države članice bi morale čim bolj povečati skupno korist gradbenih del, ki se v celoti ali delno financirajo iz javnih sredstev, tako da bi izkoristile pozitivne zunanje učinke teh del za različne sektorje ter zagotovile enake možnosti za souporabo obstoječe in načrtovane fizične infrastrukture za postavitve zelo visokozmogljivih omrežij. To ne bi smelo negativno vplivati na osnovni namen gradbenih del, ki se financirajo iz javnih sredstev. Vendar bi moral omrežni operater, ki neposredno ali posredno (na primer prek podizvajalca) izvaja zadevna gradbena dela, pod sorazmernimi, nediskriminatornimi in preglednimi pogoji ugoditi pravočasnim in razumnim prošnjam za usklajevanje postavitve elementov zelo visokozmogljivih omrežij. Operater, ki je zaprosil za usklajevanje, bi moral na primer kriti vse dodatne stroške, tudi tiste, ki nastanejo zaradi zamud, in omejiti spremembe prvotnih načrtov na najmanjši možni obseg. Take določbe ne bi smele vplivati na pravico držav članic, da rezervirajo zmogljivosti elektronskih komunikacijskih omrežij, tudi v primeru, ko ni posebnih prošenj. To bo državam članicam omogočilo, da zadovoljijo prihodnje potrebe po fizični infrastrukturi in čim bolj povečajo vrednost gradbenih del ali sprejmejo ukrepe, ki operaterjem drugih tipov omrežij, na primer prometnih, plinskih ali električnih, dajejo podobne pravice do usklajevanja gradbenih del.
- (35) V nekaterih primerih, zlasti pri postavitvah na podeželskih, oddaljenih ali redko poseljenih območjih, bi lahko obveznost usklajevanja gradbenih del, **ki velja za omrežne operaterje**, ogrozila finančno izvedljivost takih postavitvev in sčasoma odvrnila naložbe, izvedene pod tržnimi pogoji. Zato se lahko prošnja za usklajevanje gradbenih del podjetju, ki zagotavlja javna elektronska komunikacijska omrežja ali je za to pooblaščen, v posebnih okoliščinah šteje za nerazumno. To bi moralo veljati zlasti, če podjetje, ki je zaprosilo in ki zagotavlja elektronska komunikacijska omrežja

ali je za to pooblaščen, ni izrazilo namere, da bo na tem območju postavilo zelo visokozmogljiva omrežja (nova postavitve, nadgradnja ali razširitev omrežja), in če je obstajala napoved postavitve zelo visokozmogljivih omrežij ali poziv, da izrazi namero o tem, na določenih območjih (v skladu s členom 22 Direktive (EU) 2018/1972) ali javno posvetovanje na podlagi pravil Unije o državni pomoči. Če je bilo teh napovedi, pozivov in/ali javnih posvetovanj več, bi bilo treba upoštevati le to, da ob zadnji priložnosti, ki zajema obdobje, v katerem je bila vložena prošnja za usklajevanje gradbenih del, ni bil izražen interes. Za zagotovitev možnosti dostopa do postavljene infrastrukture v prihodnosti bi morale podjetje, ki zagotavlja javna elektronska komunikacijska omrežja ali je za to pooblaščen in ki izvaja gradbena dela, ob upoštevanju smernic Komisije zagotoviti, da bo postavilo fizično infrastrukturo z zadostno zmogljivostjo. To ne posega v pravila in pogoje, povezane z dodeljevanjem javnih sredstev in uporabo pravil o državni pomoči.

- (36) Za zagotovitev skladnosti pristopov ***ob upoštevanju različnih razmer v državah članicah bi morala*** Komisija v tesnem sodelovanju z Organom evropskih regulatorjev za elektronske komunikacije (BEREC) ***vsaj do začetka veljavnosti te uredbe zagotoviti*** smernice za uporabo določb o usklajevanju gradbenih del, tudi o razdelitvi stroškov. Pri pripravi smernic bi bilo treba ustrezno upoštevati mnenja deležnikov in ***še posebej*** nacionalnih organov za reševanje sporov. ***Glede na stopnjo prožnosti, ki je zagotovljena državam članicam pri uporabi teh določb o usklajevanju gradbenih del, in da bi bile te učinkovite, bi morale smernice Komisije zagotavljati ustrezno raven podrobnosti.***
- (37) Učinkovito usklajevanje lahko pomaga zmanjšati stroške in zamude ter motnje pri postavitvi, ki jih lahko povzročijo težave na kraju samem. Eden od primerov, kjer lahko usklajevanje gradbenih del prinese očitne koristi, so medsektorski projekti za postavitve koridorjev 5G ob prometnih poteh, kot so ceste, železnice in celinske plovne poti. Pri teh projektih je lahko pogosto potrebno tudi usklajevanje ali sooblikovanje projekta, ki temelji na zgodnjem sodelovanju med udeleženci projekta. V okviru sooblikovanja se lahko udeležene strani pred usklajevanjem gradbenih del vnaprej dogovorijo o poteh postavitve fizične infrastrukture ter tehnologiji in opremi, ki jo je treba uporabiti. Zato bi bilo treba prošnjo za usklajevanje gradbenih del vložiti čim prej.

- (38) Za zaščito nacionalnih splošnih interesov in splošnih interesov Unije je lahko potrebnih več različnih dovoljenj za postavitve elementov elektronskih komunikacijskih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti. Ta dovoljenja lahko vključujejo dovoljenja za izkop, gradnjo, prostorsko načrtovanje, okoljevarstvena in druga dovoljenja ter pravice poti. Število dovoljenj in odobritev pravic poti, potrebnih za postavitve različnih tipov elektronskih komunikacijskih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti, ter lokalna narava postavitve bi lahko vključevali uporabo različnih postopkov in pogojev, kar lahko povzroči težave pri postavitvi omrežja. Zato bi bilo treba za olajšanje postavitve vsa pravila o pogojih in postopkih, ki se uporabljajo za izdajo dovoljenj in odobritev pravic poti, racionalizirati in kolikor je mogoče uskladiti na nacionalni ravni, pri tem pa upoštevati pravni red posamezne države članice. ***Da bi zmanjšali upravno breme in skrajšali roke pri postopku izdaje dovoljenj, kadar je v izdajo različnih dovoljenj in odobritev pravic poti, povezanih z eno zahtevo, vključenih več pristojnih organov, bi morale države članice imenovati enoten usklajevalni organ. Ta bi moral biti zadolžen za lažje usklajevanje različnih vključenih pristojnih organov z raznimi mehanizmi, tudi skupnimi usklajevanimi postopki, kot so obiski na kraju samem, pri čemer vsak pristojni organ v skladu z načelom subsidiarnosti ohrani pravico, da je vključen v sprejemanje odločitev in je zanje še naprej pooblaščen. Vsak vključen pristojni organ bi moral prek enotnih informacijskih točk dati na voljo*** informacije o postopkih in splošnih pogojih, veljavnih za izdajo dovoljenj za gradbena dela in odobritev pravic poti. ■ S tem bi lahko zmanjšali zapletenost ter povečali učinkovitost in preglednost za vse operaterje, zlasti za nove udeležence in manjše operaterje, ki niso dejavni na tem področju. Poleg tega bi morali imeti operaterji pravico, da svoje prošnje za dovoljenja in pravice poti predložijo v elektronski obliki prek enotne informacijske točke. Ta podjetja bi morala imeti tudi možnost, da v elektronski obliki pridobijo informacije o statusu svojih prošenj in o tem, ali so bili odobreni ali zavrnjeni.
- (39) Postopki za izdajo dovoljenj ne smejo ***neupravičeno*** ovirati naložb ali škodovati notranjemu trgu. Zato bi morale države članice zagotoviti, da je odločitev o izdaji ali zavrnitvi izdaje dovoljenj za postavitve elementov zelo visokozmogljivih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti na voljo v ***dveh*** mesecih ***po izteku 15-dnevnega roka*** po prejemu ■ prošnje za izdajo dovoljenja ***ali v roku, določenem v nacionalni zakonodaji, kar je krajše. Države članice bi morale v svojo nacionalno zakonodajo***

vključiti spodbude za pristojne organe, da izdajo ali zavrnejo dovoljenja hitreje, kot je določeno po zakonu. V izjemnih in ustrezno utemeljenih primerih bi moral imeti pristojni organ možnost, da dvomesečni rok podaljša še največ za tri mesece. V ta namen bi morale države članice vnaprej in usklajeno določiti merila in razloge za podaljšanje. To ne posega v druge posebne roke ali obveznosti, določene za pravilno izvedbo postopka, ki se uporabljajo za postopek izdaje dovoljenja v skladu z nacionalnim pravom ali pravom Unije. Pristojni organi postavitve zelo visokozmogljivih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti ne bi smeli omejevati, ovirati ali narediti ekonomsko manj privlačne. Zlasti ne bi smeli preprečevati vzporednega poteka postopkov za izdajo dovoljenj in odobritev pravic poti, kadar je to mogoče, ali zahtevati, da operaterji pridobijo eno vrsto dovoljenja, preden lahko zaprosijo za druge vrste dovoljenj. Pristojni organi bi morali utemeljiti vsako zavrnitev izdaje dovoljenj ali odobritev pravic poti v okviru svojih pristojnosti na podlagi objektivnih, preglednih, nediskriminatornih in sorazmernih pogojev. V izjemnih in ustrezno utemeljenih primerih, kadar omrežni operaterji iz razlogov, ki niso pod njihovim nadzorom, del ne morejo opraviti v obdobju veljavnosti izdanega dovoljenja, bi morali pristojni organi na zahtevo dovoliti podaljšanje veljavnosti teh dovoljenj, da bi se izognili ponovnemu postopku predložitve vloge za ista dela. Pri določanju trajanja obdobja podaljšanja bi morali upoštevati okoliščine vsakega posameznega primera, vrsto del in čas, ki je potreben za njihovo dokončanje. Obdobje podaljšanja ne bi smelo biti daljše od najdaljšega roka, ki je bil odobren za prvotno dovoljenje.

- (40) Pristojni organi **bi morali** ugotoviti popolnost prošnje za dovoljenje v 15 dneh po njegovem prejemu, da bi se izognili nepotrebnim zamudam. ■ Če pristojni organi vlagatelja ne pozovejo, naj v tem roku predloži manjkajoče informacije, **bi moral začeti teči dvomesečni rok.** ■ Pristojni organi **bi morali imeti možnost, da po izteku 15-dnevnega roka zahtevajo vse manjkajoče informacije prek enotne informacijske točke, če se spoštuje dvomesečni rok za odločitev o izdaji dovoljenj za postavitve elementov zelo visokozmogljivih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti.** Kadar so poleg dovoljenj za postavitve elementov zelo visokozmogljivih omrežij potrebne tudi pravice poti, bi morali pristojni organi z odstopanjem od člena 43 Direktive (EU) 2018/1972 take pravice poti odobriti v **dveh** mesecih od prejema prošnje. Druge pravice poti, ki niso potrebne v povezavi z dovoljenji za gradbena dela, bi bilo treba v skladu s členom 43 Direktive (EU) 2018/1972 še naprej odobriti v šestih

mesecih. Operaterji, ki utrpijo škodo zaradi tega, ker pristojni organ zamudi izdajo dovoljenj ali odobritev pravic poti v veljavnih rokih, bi morali imeti pravico do nadomestila.

- (41) *Da bi nekatere elemente zelo visokozmogljivih omrežij izvzeli iz zahteve po dovoljenjih, določenih na ravni Unije, in brez poseganja v dodatne izjeme, ki bi jih lahko uvedle države članice, bi bilo treba na Komisijo prenesti pooblastilo, da v skladu s členom 290 Pogodbe o delovanju Evropske unije sprejme akte za dopolnitev te uredbe s sprejetjem seznama minimalnih kategorij postavitve elementov zelo visokozmogljivih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti, za katere ne velja noben postopek izdaje dovoljenj. Izjeme od postopka izdaje dovoljenj bi se lahko uporabljale tudi za tehnične posodobitve obstoječih vzdrževalnih del ali naprav, gradbena dela manjšega obsega, kot so izkopi, in podaljšanje dovoljenj. Zlasti je pomembno, da se Komisija pri svojem pripravljalnem delu ustrezno posvetuje, vključno na ravni strokovnjakov, in da se to posvetovanje izvede v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje. Za zagotovitev enakopravnega sodelovanja pri pripravi delegiranih aktov Evropski parlament in Svet zlasti prejmeta vse dokumente sočasno s strokovnjaki iz držav članic, njihovi strokovnjaki pa se sistematično lahko udeležujejo sestankov strokovnih skupin Komisije, ki zadevajo pripravo delegiranih aktov.*
- (42) Za zagotovitev, da se postopki za izdajo takih dovoljenj in odobritev pravic poti zaključijo v razumnih rokih, kot je razvidno iz nekaterih posodobitev in dobrih upravnih praks na nacionalni ravni, je treba pripraviti načela za upravno poenostavitev. Ta bi morala med drugim vključevati omejitev obveznosti predhodne odobritve na primere, v katerih je ta nujna, in uvedbo tihe odobritve s strani pristojnih organov po preteku določenega obdobja. *Države članice, v katerih načelo upravne tihe odobritve ne obstaja v nacionalnem pravnem sistemu, bi morale imeti možnost, da uporabijo tiho odobritev ali uvedejo druge načine za zagotovitev, da pristojni organi spoštujejo rok za izdajo ali zavrnitev dovoljenj. Poleg tega bi morale imeti države članice možnost, da ohranijo ali uvedejo poenostavljen postopek izdaje dovoljenj ali postopke predhodnega obveščanja, ki lahko obstajajo v nacionalnem pravu in se uporabljajo za postavitev elementov zelo visokozmogljivih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti.* Poleg tega za kategorije postavitev, za katere v skladu s pravom Unije ni

treba pridobiti dovoljenja, ne bi bilo več treba pridobiti dovoljenja v skladu z nacionalnim pravom.

- (43) Da bi olajšali postavitve elementov zelo visokozmogljivih omrežij, bi morala biti vsaka pristojbina, povezana z dovoljenjem, razen za pravice poti, omejena na upravne stroške, povezane z obdelavo prošnje za dovoljenje v skladu z načeli iz člena 16 Direktive (EU) 2018/1972, *in jih upoštevati*. V primeru pravic poti **bi morali pristojni organi pristojbine določiti ob upoštevanju določb** iz členov 42 in 43 Direktive (EU) 2018/1972 **■**. **Države članice bi morale spodbujati harmonizacijo regionalne in lokalne politike v zvezi z merili za določanje pristojbin za pravice poti na javnih zemljiščih ter izmenjavo primerov dobre prakse med pristojnimi organi.**
- (44) Doseganje ciljev iz Sklepa (EU) 2022/2481 zahteva, da so do leta 2030 vsi končni uporabniki na fiksnih lokacijah pokriti z gigabitnim omrežjem do omrežne priključne točke in vsa poseljena območja pokrita z brezžičnim omrežjem visoke hitrosti naslednje generacije z zmogljivostjo, vsaj enakovredno 5G, v skladu z načelom tehnološke nevtralnosti. Omogočiti bi bilo treba zagotavljanje gigabitnih omrežij do končnega uporabnika, zlasti s fizično infrastrukturo v stavbi z možnostjo pridobitve optičnega priključka. Namestitev malih instalacijskih kanalov med gradnjo stavbe ne zviša pretirano prirastnih stroškov, medtem ko je lahko opremljanje stavb z gigabitno infrastrukturo večji del stroškov postavitve gigabitnega omrežja. Zato bi bilo treba vse nove stavbe ali stavbe, ki so predmet večje prenove, opremiti s fizično infrastrukturo in optičnim ožičenjem v stavbi, kar bi končnim uporabnikom omogočilo priključitev na gigabitne hitrosti. Nove večstanovanjske stavbe in večstanovanjske stavbe, ki so predmet večje prenove, bi morale biti opremljene tudi s točko dostopa, ki je dostopna enemu ali več podjetjem, ki zagotavljajo javna elektronska komunikacijska omrežja ali so za to pooblaščenca. Še več, arhitekti bi morali zagotoviti prazne instalacijske kanale od vsakega stanovanja do točke dostopa, ki bi bila znotraj ali zunaj večstanovanjske stavbe. Večje prenove obstoječih stavb na lokaciji končnega uporabnika za izboljšanje energijske učinkovitosti (v skladu z Direktivo 2010/31/EU Evropskega parlamenta in Sveta¹) so priložnost, da se te stavbe opremijo tudi s fizično

¹ Direktiva 2010/31/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. maja 2010 o energetski učinkovitosti stavb (UL L 153, 18.6.2010, str. 13).

infrastrukturo v stavbi z možnostjo pridobitve optičnega priključka, optičnim ožičenjem v stavbi in točko dostopa za večstanovanjske stavbe.

- (45) Opremljanje stavbe s fizično infrastrukturo v stavbi z možnostjo pridobitve optičnega priključka, točko dostopa ali optičnim ožičenjem v stavbi se lahko šteje za nesorazmerno glede na stroške, zlasti pri novih enostanovanjskih hišah ali stavbah, v katerih potekajo velika prenovitvena dela. To lahko temelji na objektivnih razlogih, kot so prilagojene ocene stroškov, ekonomski razlogi, povezani z lokacijo, ali razlogi za ohranjanje mestne dediščine ali okoljski razlogi (na primer za posebne kategorije spomenikov).
- (46) Potencialni kupci in najemniki bi morali biti sposobni prepoznati stavbe, ki so opremljene s fizično infrastrukturo v stavbi z možnostjo pridobitve optičnega priključka, točko dostopa in optičnim ožičenjem v stavbi ter imajo zato velik potencial za prihranek stroškov. Prav tako bi bilo treba spodbujati primernost stavb za optična vlakna. Države članice bi morale zato razviti obvezno oznako „o možnosti pridobitve optičnega priključka“ za stavbe, opremljene s tako infrastrukturo, točko dostopa in optičnim ožičenjem v stavbi v skladu s to uredbo.
- (47) Podjetja, ki zagotavljajo javna elektronska komunikacijska omrežja ali so za to pooblaščenca in ki na določenem območju gradijo gigabitna omrežja, bi lahko s širitvijo omrežja vse do točke dostopa v stavbi dosegla pomembno ekonomijo obsega z uporabo obstoječe fizične infrastrukture in obnovitvijo prejšnjega stanja prizadetega območja. To bi moralo biti mogoče ne glede na to, ali je naročnik v tistem trenutku izrecno želel tako storitev, in pod pogojem, da se čim bolj zmanjša vpliv na zasebno lastnino *in v celoti spoštuje lastninska pravica*. Ko je omrežje enkrat zaključeno na točki dostopa, je priključitev dodatnega uporabnika mogoča po bistveno nižjih stroških, zlasti z dostopom do vertikalnega segmenta z možnostjo pridobitve optičnega priključka v stavbi, kjer že obstaja. Ta cilj je dosežen tudi tedaj, ko je stavba že opremljena z gigabitnim omrežjem, dostop do katerega je pod preglednimi, sorazmernimi in nediskriminatornimi pogoji omogočen kateremu koli ponudniku javnih komunikacijskih omrežij, ki ima v tej stavbi aktivnega naročnika. To bi lahko zlasti veljalo v državah članicah, ki so sprejele ukrepe v skladu s členom 44 Direktive (EU) 2018/1972.

- (48) Da bi prispevali k zagotavljanju dostopnosti gigabitnih omrežij končnim uporabnikom, bi bilo treba nove stavbe in močno prenovljene stavbe opremiti s fizično infrastrukturo v stavbi z možnostjo pridobitve optičnega priključka, optičnim ožičenjem v stavbi in, v primeru večstanovanjskih stavb, točko dostopa. Države članice bi morale za uresničevanje tega ohraniti nekaj prožnosti. Namen te uredbe zato ni harmonizacija pravil o povezanih stroških, na primer glede povračila stroškov za opremljanje stavb s fizično infrastrukturo v stavbi z možnostjo pridobitve optičnega priključka, optičnim ožičenjem v stavbi in s točko dostopa.
- (49) Države članice bi morale v skladu z načelom subsidiarnosti in ob upoštevanju nacionalnih okoliščin sprejeti standarde ali tehnične specifikacije, potrebne za opremljanje novozgrajenih ali močno prenovljenih stavb s fizično infrastrukturo v stavbi z možnostjo pridobitve optičnega priključka in optičnim ožičenjem v stavbi, nove ali močno prenovljene večstanovanjske stavbe pa s točko dostopa. Navedeni standardi ali tehnične specifikacije bi morali določati vsaj: specifikacije za točko dostopa v stavbi; specifikacije optičnih vmesnikov; specifikacije kablov; specifikacije priključkov; specifikacije za cevi ali mikrokanale; tehnične specifikacije, potrebne za preprečevanje motenj v električni *in optični* napeljavi, in najmanjši polmer krivine. Države članice bi morale izdajanje gradbenih dovoljenj pogojevati s skladnostjo zadevnega projekta novogradnje ali večje prenove, za katerega je potrebno gradbeno dovoljenje, s standardi ali tehničnimi specifikacijami na podlagi potrjenega poročila o preskusu. Države članice bi morale vzpostaviti tudi certifikacijske sheme za dokazovanje skladnosti s standardi ali tehničnimi specifikacijami ter za pridobitev oznake „o možnosti pridobitve optičnega priključka“. Poleg tega bi morale države članice, da bi se izognile povečanju upravnih postopkov v zvezi s certifikacijsko shemo, vzpostavljeno v skladu s to uredbo, upoštevati postopkovne zahteve, ki se uporabljajo za certifikacijske sheme v skladu z Direktivo 2010/31/EU, in preučiti tudi možnost, da omogočijo skupno uvedbo obeh postopkov za prošnje.
- (50) Glede na družbene koristi, ki jih prinaša digitalna vključenost, in ob upoštevanju gospodarskih učinkov postavitve zelo visokozmogljivih omrežij bi moral vsak ponudnik javnega komunikacijskega omrežja, v katerem ni niti pasivne ali aktivne infrastrukture z možnostjo pridobitve optičnega priključka do prostorov končnih uporabnikov niti alternativ za zagotavljanje zelo visokozmogljivih omrežij do

naročnikov, imeti pravico, da na lastne stroške zaključi svoje omrežje v prostorih zasebnikov, pod pogojem, da se vpliv na zasebno lastnino čim bolj zmanjša *in se v celoti spoštuje lastninska pravica*, na primer tako, da se, kadar je to mogoče, ponovno uporabi obstoječa fizična infrastruktura, ki je na voljo v stavbi, ali da se v celoti obnovi prejšnje stanje prizadetega območja.

- (51) Prošnje za dostop do fizične infrastrukture v stavbi bi morale spadati na področje uporabe te uredbe, medtem ko bi morale prošnje za dostop do optičnega ožičenja spadati na področje uporabe Direktive (EU) 2018/1972. Poleg tega bi se dostop do fizične infrastrukture v stavbi lahko zavrnil, če je dostop do optičnega ožičenja v stavbi na voljo pod poštenimi, razumnimi in nediskriminatornimi pogoji, vključno s ceno.
- (52) Komisija *bi morala* za zagotovitev skladnosti pristopov *in upoštevanje različnih razmer v državah članicah* v tesnem sodelovanju z BEREC *do datuma začetka uporabe te uredbe zagotoviti* smernice za uporabo določb o dostopu do fizične infrastrukture v stavbi, tudi o pogojih. Pri pripravi smernic bi bilo treba ustrezno upoštevati mnenja deležnikov in *zlasti* nacionalnih organov za reševanje sporov, *da bi zagotovili, da te smernice ne bodo ovirale uveljavljenih načel, da bodo v skladu s postopkovnimi pravili nacionalnih organov za reševanje sporov in da ne bodo škodile nadaljnjemu uvajanju zelo visokozmogljivih omrežij. Glede na stopnjo prožnosti, ki je zagotovljena državam članicam pri uporabi teh določb, in da bi bile te učinkovite, bi morale smernice Komisije zagotavljati ustrezno raven podrobnosti.*
- (53) Za spodbujanje posodobitve in prožnosti upravnih postopkov ter zmanjšanje stroškov in časa za postopke za postavitve zelo visokozmogljivih omrežij bi bilo treba storitve enotnih informacijskih točk v celoti izvajati prek spleta. V ta namen bi morale enotne informacijske točke zagotavljati enostaven dostop do potrebnih digitalnih orodij, kot so spletni portali, digitalne platforme in digitalne aplikacije. Orodja bi morala omogočati učinkovit dostop do osnovnih informacij o obstoječi fizični infrastrukturi in načrtovanih gradbenih delih ter možnost zahtevati informacije. Taka digitalna orodja bi morala omogočati tudi dostop do elektronskih upravnih postopkov za izdajo dovoljenj in odobritev pravic poti ter s tem povezanih informacij o veljavnih pogojih in postopkih. Če je v državi članici vzpostavljenih več enotnih informacijskih točk, bi morale biti vse enotne informacijske točke preprosto in nemoteno dostopne v elektronski obliki prek enotne nacionalne digitalne vstopne točke. Ta vstopna točka bi

morala imeti skupni uporabniški vmesnik, ki bi zagotavljal dostop do spletnih enotnih informacijskih točk. Enotna nacionalna digitalna vstopna točka bi morala olajšati interakcijo med operaterji in pristojnimi organi, ki opravljajo funkcije enotnih informacijskih točk.

- (54) Državam članicam bi moralo biti dovoljeno, da se pri zagotavljanju funkcij enotne informacijske točke opirajo na digitalna orodja, kot so spletni portali, digitalne platforme in digitalne aplikacije, ki so morda že na voljo na lokalni, regionalni ali nacionalni ravni, in jih po potrebi izboljšajo, če orodja izpolnjujejo obveznosti iz te uredbe. To vključuje dostop prek enotne nacionalne digitalne vstopne točke in razpoložljivost vseh funkcionalnosti iz te uredbe. Da bi države članice izpolnile načeli „enkratne“ minimalizacije podatkov in natančnosti, bi jim moralo biti omogočeno, da po potrebi vključijo več digitalnih platform ali aplikacij, ki podpirajo enotne informacijske točke. Digitalne platforme ali aplikacije, ki podpirajo enotne informacijske točke za obstoječo fizično infrastrukturo, bi se lahko na primer medsebojno povezale ali v celoti ali delno integrirale s platformami ali aplikacijami za načrtovana gradbena dela in izdajo dovoljenj. ***Da bi preprečili podvajanje in zagotovili nemoteno povezovanje, bi morale države članice izvesti celovito oceno digitalnih orodij, ki že obstajajo na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, enotno informacijsko točko pa oblikovati na podlagi primerov dobre prakse.***
- (55) Države članice bi morale za zagotovitev učinkovitosti enotnih informacijskih točk iz te uredbe zagotoviti ustrezne vire in takoj dostopne ustrezne informacije o določenem geografskem območju. Informacije bi bilo treba zagotoviti z ustrezno stopnjo podrobnosti, da se zagotovi čim večja učinkovitost glede na dodeljene naloge, tudi v lokalnem katastru. V zvezi s tem bi lahko države članice preučile možne sinergije in ekonomijo obsega z enotnimi kontaktnimi točkami v smislu člena 6 Direktive 2006/123/ES Evropskega parlamenta in Sveta¹ ter drugimi načrtovanimi ali obstoječimi rešitvami e-uprave, da bi nadgradile obstoječe strukture in čim bolj povečale koristi za uporabnike. Podobno bi bilo treba enotno digitalno vstopno mesto

¹ Direktiva 2006/123/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o storitvah na notranjem trgu ([UL L 376, 27.12.2006, str. 36](#)).

iz Uredbe (EU) 2018/1724 Evropskega parlamenta in Sveta¹ povezati z enotnimi informacijskimi točkami.

- (56) Stroški vzpostavitve enotne nacionalne digitalne vstopne točke, enotnih informacijskih točk in digitalnih orodij, potrebnih za izpolnjevanje določb te uredbe, bi lahko bili v celoti ali delno upravičeni do finančne podpore iz skladov Unije, kot je Evropski sklad za regionalni razvoj – specifični cilj: konkurenčnejša in pametnejša Evropa s spodbujanjem inovativne in pametne gospodarske preobrazbe ter regionalne povezljivosti na področju IKT²; program Digitalna Evropa³ – specifični cilj: uvajanje in optimalna uporaba digitalnih zmogljivosti in interoperabilnost ter Mehanizem za okrepanje in odpornost⁴ – stebri o digitalni preobrazbi ter pametni, trajnostni in vključujoči rasti, vključno z ekonomsko kohezijo, delovnimi mesti, produktivnostjo, konkurenčnostjo, raziskavami, razvojem in inovacijami ter dobro delujočim notranjim trgom z močnimi MSP, če izpolnjujejo tam navedene cilje in merila za upravičenost.
- (57) V primeru nesoglasja glede tehničnih in komercialnih pogojev med trgovinskimi pogajanci o dostopu do fizične infrastrukture ali usklajevanju gradbenih del bi morala imeti vsaka stran možnost, da se obrne na nacionalni organ za reševanje sporov, ki bi stranem zagotovil rešitev, da bi se izognile neupravičnim zavrnitvam izpolnitve prošnje ali nalaganju nerazumnih pogojev. Organ za reševanje sporov bi moral pri določanju cen za zagotavljanje dostopa do fizične infrastrukture ali delitev stroškov za usklajena gradbena dela zagotoviti, da imajo ponudnik dostopa in omrežni operaterji, ki načrtujejo gradbena dela, pošteno možnost povrniti svoje stroške, nastale pri zagotavljanju dostopa do fizične infrastrukture ali usklajevanju načrtovanih gradbenih del. Pri tem bi bilo treba upoštevati ustrezne smernice Komisije, morebitne posebne nacionalne pogoje, morebitne vzpostavljene tarifne strukture in morebitne predhodne

¹ Uredba (EU) 2018/1724 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 2. oktobra 2018 o vzpostavitvi enotnega digitalnega portala za zagotavljanje dostopa do informacij, do postopkov ter do storitev za pomoč in reševanje težav ter o spremembi Uredbe (EU) št. 1024/2012 ([UL L 295, 21.11.2018, str. 1](#)).

² Člen 3(1)(a) Uredbe (EU) 2021/1058 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu ([UL L 231, 30.6.2021, str. 60](#)).

³ Člen 8 Uredbe (EU) 2021/694 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2021 o vzpostavitvi programa Digitalna Evropa in razveljavitvi Sklepa (EU) 2015/2240 ([UL L 166, 11.5.2021, str. 1](#)).

⁴ Člen 3 Uredbe (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrepanje in odpornost, [UL L 57, 18.2.2021, str. 17](#)).

uvedbe pravnih sredstev s strani nacionalnega regulativnega organa. Organ za reševanje sporov bi moral upoštevati tudi vpliv dostopa ali usklajevanja načrtovanih gradbenih del, za katerega se zaprosi, na poslovni načrt ponudnika dostopa ali omrežnih operaterjev, ki načrtujejo gradbena dela, vključno z njihovimi izvedenimi ali načrtovanimi naložbami, zlasti naložbami v fizično infrastrukturo, na katero se prošnja nanaša.

- (58) Da bi se izognili zamudam pri postavitvi omrežja, bi moral nacionalni organ za reševanje sporov spor rešiti pravočasno, v vsakem primeru pa najpozneje v **treh** mesecih od prejema prošnje za rešitev spora v primeru sporov o dostopu do obstoječe fizične infrastrukture ter enim mesecu, kadar gre za preglednost v zvezi s fizično infrastrukturo, usklajevanje načrtovanih gradbenih del in preglednost v zvezi z načrtovanimi gradbenimi deli. Organi za reševanje sporov ne morejo vplivati na izredne okoliščine, ki upravičujejo zamudo pri reševanju spora, kot so nezadostne informacije ali dokumentacija, potrebna za sprejetje odločitve, vključno s stališči drugih pristojnih organov, s katerimi se je treba posvetovati, ali velika zapletenost spisa. ***V izjemnih in ustrezno utemeljenih primerih bi morale biti mogoče te roke podaljšati za največ en mesec.***
- (59) Kadar se v zvezi s postavitvijo zelo visokozmogljivih omrežij pojavijo spori glede dostopa do fizične infrastrukture, načrtovanih gradbenih del ali informacij o njih, bi moral biti organ za reševanje sporov pooblaščen za rešitev spora z zavezujočo odločitvijo. V vsakem primeru odločitve tega organa ne bi smele posegati v možnost katere koli stranke, da zadevo predloži sodišču ali izvede predhodni ali vzporedni upravni mehanizem k uradnemu reševanju spora, ki je lahko v obliki mediacije ali dodatnega kroga izmenjav. ***Da bi zagotovili preglednost in predvidljivost ter okrepili izvrševanje mehanizmov reševanja sporov in zaupanje vanje, bi morali nacionalni organi za reševanje sporov svoje odločitve pregledno in jasno objavljati prek enotne informacijske točke, pri tem pa spoštovati načeli zaupnosti in poslovnih skrivnosti.***
- (60) Vendar v skladu z načelom subsidiarnosti ta uredba ne bi smela posegati v možnost držav članic, da regulativne naloge iz te uredbe dodelijo organom, ki so primernejši za njihovo opravljanje v skladu z nacionalnim ustavnopravnim sistemom za dodeljevanje pristojnosti in pooblastil ter zahtevami iz te uredbe. Za zmanjšanje upravnega bremena bi bilo treba državam članicam omogočiti, da imenujejo obstoječi organ ali ohranijo

že imenovane pristojne organe v skladu z Direktivo (EU) 2014/61/EU. Informacije o nalogah, dodeljenih pristojnemu organu ali organom, bi bilo treba objaviti prek enotne informacijske točke in o njih uradno obvestiti Komisijo, razen če je to že storjeno v skladu z Direktivo (EU) 2014/61/EU. Diskrecijska pravica držav članic, da naloge enotne informacijske točke dodelijo več kot enemu pristojnemu organu, ne bi smela vplivati na njihovo sposobnost učinkovitega izvajanja teh nalog.

- (61) Imenovani nacionalni organ za reševanje sporov in pristojni organ, ki opravlja naloge enotne informacijske točke, bi morala biti nepristranska, **politično** neodvisna **v skladu z Direktivo (EU) 2018/1972** in strukturno ločena od vpletenih strani ter svoje pristojnosti izvajati nepristransko, pregledno in pravočasno, imeti pa bi morala tudi ustrezne pristojnosti in sredstva. imeti pa bi morala tudi ustrezne pristojnosti in sredstva.
- (62) Države članice bi morale določiti ustrezne, učinkovite, sorazmerne in odvračilne kazni v primeru neskladnosti s to uredbo ali zavezujočo odločitvijo, ki jo sprejmejo pristojni organi, vključno s primeri, kadar omrežni operater ali organ javnega sektorja zavestno ali iz hude malomarnosti zagotovi zavajajoče, napačne ali nepopolne informacije prek enotne informacijske točke.
- (63) Ker ciljev te uredbe, to je pospešitve postavitve fizične infrastrukture, primerne za zelo visokozmogljiva omrežja, v celotni Uniji, države članice zaradi trajnih različnih pristopov ter počasnega in neučinkovitega prenosa Direktive 2014/61/EU ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se zaradi obsega postavitve omrežij in potrebnih naložb lažje dosežejo na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 PEU. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta uredba ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenih ciljev.
- (64) Ta uredba spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, ki jih priznava Listina Evropske unije o temeljnih pravicah, zlasti si prizadeva zagotoviti popolno spoštovanje pravice do zasebnega življenja in varovanja poslovnih skrivnosti, svobodno gospodarsko pobudo, lastninsko pravico in pravico do učinkovitega pravnega sredstva. To uredbo je treba uporabljati v skladu z navedenimi pravicami in načeli.
- (65) Ta uredba vključuje določbe, ki zajemajo vsa področja, zajeta v Direktivi 2014/61/EU, ki bi jo bilo treba zato razveljaviti.

- (66) Šestmesečno obdobje med *datumom začetka* veljavnosti in začetkom uporabe *te uredbe* je namenjeno temu, da imajo države članice dovolj časa, da zagotovijo, da njihova nacionalna zakonodaja ne vključuje nobenih ovir za enotno in učinkovito uporabo te uredbe. Obdobje šestih mesecev ne posega v posebna pravila iz te uredbe o odloženi uporabi posebnih določb, kot je določeno v tej uredbi. Države članice morajo umakniti nacionalne določbe, ki se prekrivajo s to uredbo ali so v nasprotju z njo, do začetka njene uporabe. Glede sprejemanja nove zakonodaje v tem obdobju iz člena 4(3) PEU izhaja, da so države članice zavezane lojalno sodelovati in ne sprejemati ukrepov, ki bi bili v nasprotju s prihodnjimi pravnimi pravili Unije –

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

Člen 1

Predmet urejanja in področje uporabe

1. Namen te uredbe je olajšati in spodbuditi postavitve zelo visokozmogljivih omrežij s spodbujanjem skupne uporabe obstoječe fizične infrastrukture in omogočanjem učinkovitejše postavitve nove fizične infrastrukture, da bi se taka omrežja lahko postavila hitreje in z nižjimi stroški.
2. Če je katera koli določba te uredbe v nasprotju z določbo Direktive (EU) 2018/1972, **■** Direktive 2002/2022/ES *ali Direktive (EU) 2022/2555* prevlada ustrezna določba navedenih direktiv.
3. Države članice lahko ohranijo ali uvedejo ukrepe v skladu s pravom Unije, ki vsebujejo podrobnejše določbe, *ki dopolnjujejo ali presegajo pravice in obveznosti* iz te uredbe, kadar so namenjeni spodbujanju skupne uporabe obstoječe fizične infrastrukture ali omogočajo učinkovitejšo postavitve nove fizične infrastrukture.
4. Z odstopanjem od odstavka 3 *tega člena* države članice v svojem nacionalnem pravu ne ohranijo ali uvedejo določb, ki odstopajo od določb iz člena 3(3) in (6), člena 4(4), člena 5(2), *drugi pododstavek*, in (4), člena 6(2), *člena 7(1)*, ter člena 8(7) in (8).

Člen 2

Opredelitev pojmov

Za namene te uredbe se uporabljajo opredelitve pojmov iz Direktive (EU) 2018/1972.

Uporabljajo se tudi naslednje opredelitve pojmov:

- (1) „omrežni operater“ pomeni:
 - (a) operaterja, kot je opredeljen v členu 2, točka (29), Direktive (EU) 2018/1972;
 - (b) podjetje, ki zagotavlja fizično infrastrukturo, namenjeno zagotavljanju:
 - (i) storitev proizvodnje, prenosa ali distribucije:
 - plina;
 - električne energije, vključno z javno razsvetljavo;
 - ogrevanja;
 - vode, vključno z odstranjevanjem ali čiščenjem odpadnih voda in odplak ter drenažnimi sistemi, in
 - (ii) prevoznih storitev, vključno z železnicami, cestami, **predori**, pristanišči in letališči;
- (1a) „**zelo visokozmogljivo omrežje**“ pomeni **zelo visokozmogljivo omrežje, kot je opredeljen v točki 2 člena 2 Direktive (EU) 2018/1972;**
- (2) „fizična infrastruktura“ pomeni:
 - (a) kateri koli element omrežja, ki je namenjen namestitvi drugih elementov omrežja, ne da bi sam postal aktiven element omrežja, na primer cevi, drogovi, kanali, revizijski jaški, vstopni jaški, omarice, antene, stolpi in drogovi, pa tudi stavbe ali vhodi v stavbe, **vključno s strehami, deli fasade**, in vsa druga sredstva, vključno s cestno opremo, kot so ulične svetilke, prometni znaki, semaforji, panoji, postajališča za avtobuse in tramvaje ter postaje podzemne železnice;
 - (b) kadar niso del omrežja in so v lasti organov javnega sektorja ali jih ti nadzorujejo: stavbe ali vhodi v stavbe, **vključno s strehami, deli fasade**, in vsa druga sredstva, vključno s cestno opremo, kot so ulične svetilke, prometni znaki, semaforji, panoji, postajališča za avtobuse in tramvaje ter postaje podzemne železnice.

Kabli, vključno z neuporabljenimi optičnimi vlakni, ter elementi omrežij, ki se uporabljajo za oskrbo z vodo, namenjeno za prehrano ljudi, kot je opredeljena v členu 2(1)

Direktive (EU) 2020/2184 Evropskega parlamenta in Sveta¹, niso fizična infrastruktura v smislu te uredbe;

- (3) „gradbena dela“ pomeni vsa zaključena visoka ali nizka gradbena dela kot celoto, ki sama zadostuje za izpolnjevanje gospodarske ali tehnične funkcije ter obsega enega ali več elementov fizične infrastrukture;
- (4) „organ javnega sektorja“ pomeni državni, regionalni ali lokalni organ, osebo javnega prava ali združenje, ki ga je ustanovil en ali več takih organov, ena ali več takih oseb javnega prava;
- (5) „osebe javnega prava“ pomeni osebe, ki imajo vse naslednje značilnosti:
 - (a) ustanovljene so s posebnim namenom, da zadovoljujejo potrebe splošnega interesa, ki niso industrijske ali poslovne narave;
 - (b) so pravne osebe;
 - (c) jih v celoti ali večinoma financirajo državni, regionalni ali lokalni organi ali druge osebe javnega prava; ali so pod upravljavskim nadzorom teh organov ali oseb; ali imajo upravni, vodstveni ali nadzorni organ, v katerega več kot polovico članov imenujejo državni, regionalni ali lokalni organi ali druge osebe javnega prava;
- (6) „fizična infrastruktura v stavbi“ pomeni fizično infrastrukturo ali napeljave na lokaciji končnega uporabnika, vključno z elementi v skupni lasti, namenjene namestitvi žičnih in/ali brezžičnih dostopovnih omrežij, kadar so ta dostopovna omrežja primerna za zagotavljanje elektronskih komunikacijskih storitev in povezujejo točko dostopa v stavbi z omrežno priključno točko;
- (7) „optično ožičenje v stavbi“ pomeni kable iz optičnih vlaken na lokaciji končnega uporabnika, vključno z elementi v skupni lasti, ki so namenjeni zagotavljanju elektronskih komunikacijskih storitev in povezujejo točko dostopa v stavbi z omrežno priključno točko;
- (8) „fizična infrastruktura v stavbi z možnostjo pridobitve optičnega priključka“ pomeni fizično infrastrukturo v stavbi, namenjeno namestitvi elementov optičnih vlaken;

¹ Direktiva (EU) 2020/2184 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2020 o kakovosti vode, namenjene za prehrano ljudi (UL L 435, 23.12.2020, str. 1).

- (9) „velika prenovitvena dela“ pomeni visoka ali nizka gradbena dela na lokaciji končnega uporabnika, ki obsegajo strukturne spremembe celotne fizične infrastrukture v stavbi ali njenega znatnega dela in za katera je potrebno gradbeno dovoljenje;
- (10) „dovoljenje“ pomeni eksplicitno ali implicitno odločitev ali niz odločitev, ki jih hkrati ali zaporedoma sprejme en ali več pristojnih organov in jih podjetje potrebuje za izvajanje visokih ali nizkih gradbenih del, potrebnih za postavitev elementov zelo visokozmogljivih omrežij;
- (11) „točka dostopa“ pomeni fizično točko v stavbi ali zunaj nje, ki je dostopna enemu ali več podjetjem, ki zagotavljajo javna elektronska komunikacijska omrežja ali so za to pooblaščen, in na kateri se je mogoče povezati s fizično infrastrukturo z možnostjo pridobitve optičnega priključka v stavbi.
- (11a) „pravice poti“ pomeni pravice v skladu s členom 43(1) Direktive (EU) 2018/1972.**

Člen 3

Dostop do obstoječe fizične infrastrukture

1. **Omrežni operaterji ali** organi javnega sektorja, ki imajo v lasti ali nadzorujejo fizično infrastrukturo **■**, pod poštenimi in razumnimi pogoji, tudi glede cene, na pisno zahtevo **operaterjev** ugodijo vsem upravičenim prošnjam za dostop do te fizične infrastrukture zaradi postavitve elementov zelo visokozmogljivih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti. Organi javnega sektorja, ki imajo v lasti ali nadzorujejo fizično infrastrukturo, ugodijo vsem upravičenim prošnjam za dostop tudi pod nediskriminatornimi pogoji. V takih pisnih prošnjah so opredeljeni elementi fizične infrastrukture, za dostop do katerih se zaproša, vključno s točno določenim časovnim okvirom.
- 1a. Kadar je to potrebno za neprekinjeno zagotavljanje elektronske komunikacijske storitve, se lastniki zemljišč, na katerih so nameščene pripadajoče zmogljivosti zaradi postavitve elementov zelo visokozmogljivih omrežij, s podjetji, ki zagotavljajo te pripadajoče zmogljivosti ali so za to pooblaščen, pogajajo o dostopu do zemljišč pod poštenimi in razumnimi pogoji, vključno s ceno dostopa, v skladu z nacionalnim pogodbenim pravom.**

- 1b.** *Lastniki zasebnih stavb, ki se uporabljajo izključno za poslovne namene, ki niso del omrežja, prav tako pod poštenimi in razumnimi pogoji, vključno s ceno takega dostopa, ugodijo upravičenim prošnjam za dostop do teh stavb, vključno s strehami, zaradi postavitve elementov zelo visokozmogljivih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti na območjih, če:*
- (a) na območju, za katerega je bila vložena prošnja za dostop, ni zelo visokozmogljivega omrežja in ni dokazano načrtovano, da bo tako omrežje postavljeno v enem letu od dneva, ko omrežni operater zaprosi za dostop;*
 - (b) na območju, za katerega je bila vložena prošnja za dostop, ni fizične infrastrukture v lasti ali pod nadzorom omrežnih operaterjev ali organov javnega sektorja, ki bi bila tehnično primerna za namestitev elementov zelo visokozmogljivih omrežij, ali*
 - (c) operater, ki je vložil prošnjo, dokaže, da ni prejel državne pomoči za postavitev fizične infrastrukture na tem območju ali ni našel primernega sovlagatelja za postavitev fizične infrastrukture na območju, za katerega je bila vložena prošnja za dostop.*

Ta odstavek ne posega v pravico držav članic, da obveznost ugoditve upravičenim prošnjam za dostop do fizične infrastrukture razširijo na stavbe, ki niso del omrežja.

- 2.** Omrežni operaterji in organi javnega sektorja, ki imajo v lasti ali nadzorujejo fizično infrastrukturo, pri določanju cen kot dela poštenih in razumnih pogojev za odobritev dostopa *in zaradi preprečevanja pretiranih cen* upoštevajo naslednje:
- (a) potrebo po zagotovitvi, da ima ponudnik dostopa pošteno priložnost za povračilo stroškov, ki jih ima zaradi zagotavljanja dostopa do svoje fizične infrastrukture, ob upoštevanju posebnih nacionalnih pogojev, **različnih poslovnih modelov** in vseh tarifnih struktur, vzpostavljenih za zagotovitev poštene priložnosti za povračilo stroškov; v primeru elektronskih komunikacijskih omrežij je treba upoštevati tudi vsa pravna sredstva, ki jih uvede nacionalni regulativni organ.*
 - (b) vpliv zahtevanega dostopa na poslovni načrt ponudnika dostopa, vključno z naložbami v fizično infrastrukturo, do katere je bil zaprosen dostop, **ter potrebo***

po zagotovitvi, da ima ponudnik dostopa pošteno donosnost naložbe, ki odraža ustrezne tržne razmere in, zlasti v primeru ponudnikov pripadajočih zmogljivosti, različne poslovne modele.

- (c) v posebnem primeru dostopa do fizične infrastrukture operaterjev ekonomsko vzdržnost teh naložb na podlagi njihovih profilov tveganja, dinamike donosov naložbe, kakršnega koli vpliva na konkurenco na naslednjih stopnjah prodajne verige ter s tem na cene in donosnost naložbe, amortizacije sredstev omrežja v času, ko je oddana prošnja za dostop, katerega koli posla, ki je bil podlaga naložbi med njeno izvedbo, zlasti v fizično infrastrukturo, ki se uporablja za zagotavljanje povezljivosti, in katere koli možnosti za skupno naložbo v postavitve fizične infrastrukture, ki je bila predhodno ponujena prosilcu za dostop, zlasti v skladu s členom 76 Direktive (EU) 2018/1972, ali za skupno naložbo vzporedno z njo.

(ca) vse dodatne stroške vzdrževanja in prilagajanja, ki nastanejo zaradi zagotavljanja dostopa do ustrezne infrastrukture.

2a. Odstavek 2 se ne uporablja za pripadajoče zmogljivosti, če delujejo izključno po veleprodajnem modelu, s katerim je omogočen fizični dostop več kot enega gostiteljskega podjetja, ki zagotavlja ali ima dovoljenje za zagotavljanje javnih elektronskih omrežij, razen če nacionalni regulativni organi na podlagi analize trga utemeljijo potrebo po uvedbi tržnih ukrepov.

3. Omrežni operaterji in organi javnega sektorja, ki imajo v lasti ali nadzorujejo fizično infrastrukturo, lahko zavrnejo dostop do določene fizične infrastrukture na podlagi enega ali več naslednjih *razlogov*:

- (a) pomanjkljiva tehnična primernost fizične infrastrukture, do katere je bil zaprosen dostop, za namestitev elementov zelo visokozmogljivih omrežij iz odstavka 2;
- (b) pomanjkanje razpoložljivosti prostora za namestitev elementov zelo visokozmogljivih omrežij iz odstavka 2, tudi po upoštevanju zadovoljivo utemeljenih prihodnjih prostorskih potreb ponudnika dostopa;
- (c) obstoj vprašanj v zvezi z varnostjo in javnim zdravjem;
- (d) pomislek glede celovitosti in varnosti vseh omrežij, zlasti kritične nacionalne

infrastrukture;

- (e) nevarnost, da bodo načrtovane elektronske komunikacijske storitve resno motile opravljanje drugih storitev prek iste fizične infrastrukture; ali
 - (f) razpoložljivost izvedljivih alternativnih načinov za veleprodajni dostop do elektronskih komunikacijskih omrežij, ki jih ponuja isti omrežni operater ter so primerni za zagotavljanje zelo visokozmogljivih omrežij pod poštenimi in razumnimi pogoji.
- (fa) razpoložljivost izvedljivih alternativnih načinov fizičnega dostopa do odprtih, nediskriminatornih elektronskih komunikacijskih omrežij, ki:**
- (i) se nahajajo na podeželskih ali oddaljenih območjih,**
 - (ii) delujejo izključno po veleprodajnem modelu,**
 - (iii) so v lasti ali pod nadzorom organov javnega sektorja in**
 - (iv) so primerni za zagotavljanje zelo visokozmogljivih omrežij, če je tak dostop na voljo pod poštenimi in razumnimi pogoji.**

V primeru zavrnitve dostopa omrežni operater ali organ javnega sektorja, ki ima v lasti ali nadzoruje fizično infrastrukturo, prosilcu za dostop pisno sporoči posebne in podrobne razloge za zavrnitev v enem mesecu od datuma prejema popolne prošnje za dostop.

4. Države članice ▯ vzpostavijo organ za usklajevanje prošenj za dostop do fizične infrastrukture, ki je v lasti organov javnega sektorja ali jo ti nadzorujejo, zagotavljanje pravnega in tehničnega svetovanja pri pogajanjih o pogojih dostopa, **tudi v zvezi z dostopom do zemljišč**, ter olajšanje zagotavljanja informacij prek enotne informacijske točke iz člena 10.
5. Za fizično infrastrukturo, za katero že veljajo obveznosti glede dostopa, ki jih naložijo nacionalni regulativni organi v skladu z Direktivo (EU) 2018/1972 ali izhajajo iz uporabe pravil Unije o državni pomoči, ne veljajo obveznosti iz odstavkov 2, 3 in 4, dokler veljajo te obveznosti glede dostopa.
6. Organi javnega sektorja, ki imajo v lasti ali nadzorujejo stavbe ali določene kategorije stavb, ne smejo uporabljati odstavkov 1, 2 in 3 za te stavbe ali kategorije stavb zaradi arhitekturne, zgodovinske, verske ali naravne vrednosti ali zaradi javne varnosti,

zaščite in zdravja. Države članice *ter regionalni in lokalni organi* opredelijo take stavbe ali kategorije stavb na svojem ozemlju na podlagi ustrezno utemeljenih in sorazmernih razlogov. Informacije o takih stavbah ali kategorijah stavb se objavijo prek enotne informacijske točke in uradno sporočijo Komisiji.

7. Operaterji imajo pravico, da ponudijo dostop do svoje fizične infrastrukture za namen postavitve omrežij, ki niso elektronska komunikacijska omrežja ali pripadajoče zmogljivosti.
8. *Ne glede na odstavek 1* ta člen ne posega v lastninsko pravico lastnika fizične infrastrukture, kadar omrežni operater ali organ javnega sektorja ni lastnik, niti v lastninsko pravico katere koli druge tretje osebe, kot so lastniki zemljišč in zasebni lastniki.
9. Komisija ■ po posvetovanju z deležniki, nacionalnimi organi za reševanje sporov in drugimi pristojnimi organi ali agencijami Unije v zadevnih sektorjih, kot je ustrezno, *ob upoštevanju uveljavljenih načel in različnih razmer v državah članicah* ter v tesnem sodelovanju z BEREC zagotovi smernice o uporabi tega člena *do ... [datum začetka uporabe te uredbe]*.

Člen 4

Preglednost v zvezi s fizično infrastrukturo

1. Da lahko zaprosi za dostop do fizične infrastrukture v skladu s členom 3, ima vsak operater pravico, da na zahtevo prek enotne informacijske točke dostopa do naslednjih osnovnih informacij o obstoječi fizični infrastrukturi v elektronski obliki:
 - (a) georeferencirana lokacija in pot;
 - (b) vrsta in trenutna uporaba infrastrukture;
 - (c) kontaktna točka.

Take osnovne informacije so pod sorazmernimi, nediskriminatornimi in preglednimi pogoji nemudoma dostopne, v vsakem primeru pa najpozneje 15 dni po vložitvi prošnje za informacije.

Vsak operater, ki zahteva dostop do informacij v skladu s tem členom, navede območje, na katerem namerava postaviti elemente zelo visokozmogljivih omrežij ali pripadajoče zmogljivosti.

Dostop do osnovnih informacij se sme omejiti samo, če je to potrebno za zagotovitev varnosti nekaterih stavb, ki so v lasti organov javnega sektorja ali jih ti nadzorujejo, varnosti omrežij in njihove celovitosti, nacionalne varnosti, javnega zdravja ali varnosti ali zaradi zaupnosti ali operativnih in poslovnih skrivnosti.

- 1a. Poleg osnovnih informacij iz odstavka 1, prvi pododstavek, lahko države članice zahtevajo informacije o obstoječi fizični infrastrukturi, kot so informacije o stopnji uporabe fizične infrastrukture.*
2. Omrežni operaterji, *vključno z operaterji elektronskih komunikacijskih omrežij*, in organi javnega sektorja prek enotne informacijske točke in v elektronski obliki dajo na voljo *vsaj* osnovne informacije iz odstavka 1, *in po potrebi dodatne informacije iz odstavka 1a*, do [DATUM ZAČETKA VELJAVNOSTI + 12 MESECEV]. Pod enakimi pogoji dajo omrežni operaterji in organi javnega sektorja takoj na voljo vse posodobitve teh informacij in vse nove osnovne informacije iz odstavka 1.
 - 2a. Z odstopanjem od odstavka 2 lahko država članica v ustrezno utemeljenih primerih podaljša rok iz navedenega odstavka za določene organe javnega sektorja. Vsako tako podaljšanje se odobri samo enkrat in za najkrajše možno obdobje ter ne sme biti daljše od treh mesecev. Država članica ob podaljšanju roka določi časovni načrt s strogimi roki za dajanje osnovnih informacij iz odstavka 1 na voljo prek enotne informacijske točke in v elektronski obliki. Te izjeme in časovni načrti se vnaprej objavijo prek enotne informacijske točke.*
3. Omrežni operaterji in organi javnega sektorja na posebno prošnjo *pisno* operaterja ugodijo razumnim prošnjam za preglede na kraju samem določenih elementov njihove fizične infrastrukture. V takih prošnjah se navedejo elementi zadevne fizične infrastrukture za postavitve elementov zelo visokozmogljivih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti. Pregledi določenih elementov fizične infrastrukture na kraju samem se pod sorazmernimi, nediskriminatornimi in preglednimi pogoji ob upoštevanju omejitev iz četrtega pododstavka odstavka 1 odobrijo v enem mesecu od datuma prejema prošnje.
4. Odstavkov 1, 2 in 3 ni treba uporabljati za kritično nacionalno infrastrukturo, kot je opredeljena v nacionalnem pravu.

Odstavki 1, 2 in 3 se ne uporabljajo:

- (a) v primeru fizične infrastrukture, ki tehnično ni primerna za postavitve zelo visokozmogljivih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti, ali
- (b) v posebnih primerih, kadar bi bila obveznost zagotavljanja informacij o določeni obstoječi fizični infrastrukturi v skladu s prvim pododstavkom odstavka 1 na podlagi podrobne analize stroškov in koristi, ki jo opravijo države članice, ter posvetovanja z deležniki nesorazmerna.

Vse take *izjemne kategorije* se objavijo prek enotne informacijske točke in uradno sporočijo Komisiji.

5. Operaterji, ki pridobijo dostop do informacij v skladu s tem členom, sprejmejo ustrezne ukrepe za zagotovitev spoštovanja zaupnosti ter operativnih in poslovnih skrivnosti. *V ta namen se pisno zavežejo, da bodo te informacije varovali kot zaupne in da jih bodo uporabljali samo za namen postavitve svojih omrežij.*

Člen 5

Usklajevanje gradbenih del

1. Vsak omrežni operater ima pravico, da se z operaterji pogaja o dogovorih o usklajevanju gradbenih del, vključno s porazdelitvijo stroškov, z namenom namestitve elementov zelo visokozmogljivih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti.
2. Vsak omrežni operater *ali organ javnega sektorja*, ki neposredno ali posredno izvaja ali načrtuje izvajanje gradbenih del, ki se v celoti ali delno financirajo iz javnih sredstev, pod preglednimi in nediskriminatornimi pogoji ugodi vsaki razumni pisni prošnji za usklajevanje teh gradbenih del, ki jo vložijo operaterji z namenom postavitve elementov zelo visokozmogljivih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti.

Takim prošnjam se ugodi, če so izpolnjeni naslednji kumulativni pogoji:

- (a) to omrežnemu operaterju, ki je prvotno predvidel zadevna gradbena dela, ne bo povzročilo nobenih dodatnih stroškov, za katere ni mogoče povračilo, vključno s stroški zaradi dodatnih zamud, brez poseganja v možnost dogovora o porazdelitvi stroškov med zadevnimi stranmi;
- (b) omrežni operater, ki je prvotno predvidel gradbena dela, še naprej nadzoruje usklajevanje del;

- (c) prošnja za usklajevanje se vloži čim prej, in kadar je potrebno dovoljenje, vsaj dva meseca pred oddajo končnega projekta pristojnim organom za izdajo dovoljenj.
3. Prošnja za usklajevanje gradbenih del, ki jo podjetje, ki zagotavlja javna elektronska komunikacijska omrežja ali je za to pooblaščen, predloži podjetju, ki zagotavlja javna elektronska komunikacijska omrežja ali je za to pooblaščen, se lahko šteje za nerazumno, če sta izpolnjena oba naslednja pogoja:
- (a) prošnja se nanaša na območje, ki je bilo predmet enega od naslednjih ukrepov:
- (i) napoved dosega širokopasovnih omrežij, vključno z zelo visokozmogljivimi omrežji, v skladu s členom 22(1) Direktive (EU) 2018/1972;
 - (ii) poziv, da izrazi namero o postavitvi zelo visokozmogljivih omrežij v skladu s členom 22(3) Direktive (EU) 2018/1972;
 - (iii) javno posvetovanje pri uporabi pravil Unije o državni pomoči;
- (b) podjetje, ki je zaprosilo za usklajevanje, ni izrazilo namere o postavitvi zelo visokozmogljivih omrežij na območju iz točke (a) v nobenem od zadnjih postopkov med postopki iz navedene točke, ki zajemajo obdobje, v katerem je bila vložena prošnja za usklajevanje.

Prošnja za usklajevanje gradbenih del, ki jo podjetje, ki zagotavlja javna elektronska komunikacijska omrežja ali je za to pooblaščen, predloži podjetju, ki je v lasti ali pod nadzorom organov javnega sektorja in zagotavlja javna elektronska komunikacijska omrežja ali je za to pooblaščen, se lahko šteje za nerazumno, ko gradbena dela prispevajo k uvedbi odprtega, nediskriminatornega, zelo visokozmogljivega omrežja, ki izpolnjuje merila iz člena 3(3), točka (fa).

Če se zahteva za usklajevanje na podlagi prvega pododstavka šteje za nerazumno, ***operaterji, ki so v celoti ali delno financirani iz javnih sredstev, ki zagotavljajo javna elektronska komunikacijska omrežja ali so za to pooblaščen*** in ki ***zavrnejo*** usklajevanje gradbenih del, vzpostavi fizično infrastrukturo z zadostno zmogljivostjo, da se prilagodi morebitnim prihodnjim razumnim potrebam po dostopu tretjih oseb.

4. Odstavkov 2 in 3 ni treba uporabljati za gradbena dela, katerih obseg je omejen, na primer glede vrednosti, velikosti ali trajanja, ali za kritično nacionalno infrastrukturo. Države članice na podlagi ustrezno utemeljenih in sorazmernih razlogov opredelijo vrsto gradbenih del, za katera se šteje, da je njihov obseg omejen ali so povezana s kritično nacionalno infrastrukturo. Informacije o takih vrstah gradbenih del se objavijo prek enotne informacijske točke in uradno sporočijo Komisiji.
5. Komisija lahko po posvetovanju z deležniki, nacionalnimi organi za reševanje sporov in drugimi pristojnimi organi ali agencijami Unije v zadevnih sektorjih, kot je ustrezno, **ob upoštevanju dobro uveljavljenih načel in različnih razmer v vsaki državi članici** v tesnem sodelovanju z BEREC zagotovi smernice o uporabi tega člena.

Člen 6

Preglednost v zvezi z načrtovanimi gradbenimi deli

1. Za pogajanja o dogovorih o usklajevanju gradbenih del iz člena 5 vsak omrežni operater v elektronski obliki prek enotne informacijske točke omogoči dostop do naslednjih osnovnih informacij:
 - (a) georeferencirana lokacija in vrsta del;
 - (b) vključeni elementi omrežja;
 - (c) predvideni datum začetka del in njihovo trajanje;
 - (d) predvideni datum oddaje končnega projekta pristojnim organom za izdajo dovoljenj, kadar je ustrezno;
 - (e) kontaktna točka.

Omrežni operater da **vnaprej** na voljo informacije iz prvega pododstavka za načrtovana gradbena dela, povezana z njegovo fizično infrastrukturo. Omrežni operater mora to storiti takoj, ko so mu informacije na voljo, v vsakem primeru, in kadar je predvideno dovoljenje, pa najpozneje tri mesece pred prvo predložitvijo prošnje za dovoljenje pristojnim organom.

Operaterji imajo pravico do dostopa do osnovnih informacij iz prvega pododstavka na **utemeljeno** zahtevo v elektronski obliki prek enotne informacijske točke. V prošnji za dostop do informacij se navede območje, na katerem namerava operater, ki je vložil prošnjo, namestiti elemente zelo visokozmogljivih omrežij ali pripadajoče

zmogljivosti. Zaprošene informacije se dajo na voljo pod sorazmernimi, nediskriminatornimi in preglednimi pogoji v enem tednu od datuma prejema prošnje za informacije. Dostop do osnovnih informacij se lahko omeji le v obsegu, potrebnem za zagotovitev varnosti omrežij in njihove celovitosti, nacionalne varnosti, **varnosti kritične infrastrukture**, javnega zdravja ali varnosti, zaupnosti ali operativnih in poslovnih skrivnosti.

2. Odstavka 1 ni treba uporabljati za informacije o gradbenih delih, katerih obseg je omejen, na primer z vidika vrednosti, obsega ali trajanja, v primeru kritične nacionalne infrastrukture ali iz razlogov nacionalne varnosti ali izrednih okoliščin. Države članice na podlagi ustrezno utemeljenih in sorazmernih razlogov opredelijo gradbena dela, ki bi se štela za omejena po obsegu ali zadevajo kritično nacionalno infrastrukturo, ter izredne okoliščine ali razloge nacionalne varnosti, zaradi katerih zanje upravičeno ne bi veljala obveznost zagotavljanja informacij. Informacije o takih gradbenih delih, za katere ne velja obveznost glede preglednosti, se objavijo prek enotne informacijske točke in uradno sporočijo Komisiji.

Člen 7

Postopki izdaje dovoljenj, vključno s pravicami poti

1. Pristojni organi postavitve katerega koli elementa zelo visokozmogljivih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti ne smejo neupravičeno omejevati, ovirati ali narediti ekonomsko manj privlačne. Države članice zagotovijo, da so vsa pravila, ki urejajo pogoje in postopke za izdajo dovoljenj, vključno s pravicami poti, potrebnih za postavitve elementov zelo visokozmogljivih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti, dosledna in, **kjer je ustrezno, usklajena** na celotnem nacionalnem ozemlju.
2. Pristojni organi prek enotne informacijske točke v elektronski obliki dajo na voljo vse informacije o pogojih, postopkih, ki se uporabljajo za izdajo dovoljenj, vključno s pravicami poti, tudi vse informacije o izjemah za nekatera ali vsa dovoljenja ali pravice poti, ki jih zahteva nacionalno pravo ali pravo Unije, **in načinih za predložitev vlog v elektronski obliki in pridobitev informacij o statusu vloge**.
3. Vsak operater ima pravico, da prek enotne informacijske točke v elektronski obliki predloži vloge za **vsaj potrebna** dovoljenja ali pravice poti in pridobi informacije o stanju svoje vloge.

4. Pristojni organi v 15 delovnih dneh po **datumu prejema** zavrnejo vloge za dovoljenja, vključno s pravicami poti, za katere isti operater, ki zaprosi za to dovoljenje, ni dal na voljo osnovnih informacij prek enotne informacijske točke v skladu s prvim pododstavkom člena 6(1).
5. Pristojni organi izdajo ali zavrnejo dovoljenja, razen pravic poti, v **dveh** mesecih **po izteku roka iz drugega pododstavka ali v roku, določenem v nacionalnem pravu, odvisno od tega, kaj nastopi prej.**

Pristojni organi ugotovijo popolnost vloge za dovoljenja ali pravice poti v 15 dneh od prejema vloge. Če pristojni organi prosilca ne pozovejo, naj v tem roku predloži manjkajoče informacije, začne dvomesečni rok iz prvega pododstavka teči petnajsti dan po prejemu vloge.

Prvi in drugi pododstavek ne posegata v druge posebne roke ali obveznosti, določene za pravilno izvedbo postopka, ki se uporabljajo za postopek izdaje dovoljenja, vključno s pritožbenimi postopki, v skladu s pravom Unije ali nacionalnim pravom v skladu s pravom Unije ***in brez poseganja v pravila, ki vlagatelju zagotavljajo dodatne pravice ali katerih cilj je zagotoviti čim hitrejšo izdajo dovoljenj.***

V izjemnih in ustrezno utemeljenih primerih in zaradi katerega od razlogov, ki jih vnaprej določi država članica, lahko pristojni organ podaljša ***dvomesečni*** rok iz prvega pododstavka in odstavka 6, ***in sicer največ za tri mesece.*** Države članice navedejo razloge, ki upravičujejo tako podaljšanje, jih vnaprej objavijo prek enotnih informacijskih točk in o njih uradno obvestijo Komisijo.

Vsaka zavrnitev dovoljenja ali pravice poti se ustrezno utemelji na podlagi objektivnih, preglednih, nediskriminatornih in sorazmernih meril.

6. Z odstopanjem od člena 43(1), točka (a), Direktive (EU) 2018/1972 pristojni organi take pravice potiodobrijo ***ali zavrnejo*** v ***dveh*** mesecih ali ***v roku, določenem v nacionalnem pravu, odvisno od tega, kaj nastopi prej,*** od datuma prejema vloge, kadar so za postavitve elementov zelo visokozmogljivih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti poleg dovoljenj potrebne pravice poti čez ali pod javno ali zasebno lastnino.
7. Če pristojni organ ne odgovori v ***dvomesečnem*** roku iz prvega pododstavka odstavka 5 in če se ta rok ne podaljša v skladu s četrtem pododstavkom odstavka 5, se šteje, da je

bilo dovoljenje izdano, *razen če v nacionalnem pravnem sistemu ne obstaja načelo tihe upravne odobritve*. To velja tudi za pravice poti iz odstavka 6. *Upravljavec ali pravna oseba, ki je stranka v upravnem postopku, ima na zahtevo pravico do pisnega potrdila o izdaji dovoljenja.*

Ta člen ne posega v možnost držav članic, da uvedejo dodatne spodbude za pristojne organe za pospešitev postopka izdaje dovoljenja.

- 7a. *Pristojni organi podaljšajo dovoljenje operaterju, ki mu je bilo izdano dovoljenje za gradbena dela, potrebna za postavitve elementov zelo visokozmogljivih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti samo v primerih, ko iz objektivno utemeljenih razlogov gradbena dela ni bilo mogoče začeti ali končati pred iztekom veljavnosti dovoljenja. Dovoljenje se brez dodatnih postopkov podaljša na prošnjo operaterja, vloženo prek enotne informacijske točke. Pristojni organi podaljšajo dovoljenje za obdobje, ki ni daljše od obdobja veljavnosti prvotnega dovoljenja.*
- 7b. *Za gradbena dela, ki obsegajo zgolj popravila in vzdrževalna dela ali posodobitve obstoječih naprav, ne velja postopek pridobitve dovoljenja, pod pogojem, da zahtevajo le manjši poseg v primerjavi s prvotnimi gradbenimi deli, za katere je bilo dovoljenje izdano. Delegirani akti iz odstavka 8 določajo kategorije postavitve, za katere ne velja postopek pridobitve dovoljenja za namene tega odstavka.*
8. Komisija do ... *[6 mesecev po začetku veljavnosti te uredbe] po posvetovanju z ustreznimi deležniki sprejme delegirane akte v skladu s členom 13, s katerimi dopolni to uredbo z določitvijo minimalnega seznama kategorij postavitve elementov zelo visokozmogljivih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti, za katere ne velja postopek izdaje dovoljenj v smislu tega člena, vključno z odstavkom 7b, brez poseganja v pravico držav članic, da iz izdajanja dovoljenj izvzamejo druge kategorije postavitve elementov zelo visokozmogljivih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti.*
9. Pristojni organi za postavitve elementov iz odstavka 8 ne zahtevajo posameznega urbanističnega dovoljenja ali drugih posameznih predhodnih dovoljenj. Z odstopanjem lahko pristojni organi zahtevajo *tudi* dovoljenja za postavitve elementov zelo visokozmogljivih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti na stavbah ali območjih arhitekturne, zgodovinske, verske ali naravne vrednosti, ki *imajo poseben status* in so

zaščiteni v skladu z nacionalnim pravom, **regionalnimi ali lokalnimi predpisi**, ali če je to potrebno zaradi **javnega zdravja in** javne varnosti **ali nacionalne varnosti**.

10. Za dovoljenja, ki se zahtevajo za postavitve elementov zelo visokozmogljivih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti, razen za pravice poti, se ne zaračunavajo nobene pristojbine ali dajatve, ki presegajo upravne stroške, kot je smiselno določeno v členu 16 Direktive (EU) 2018/1972.
11. Vsak operater, ki je utrpel škodo zaradi neupoštevanja rokov iz odstavkov 5 in 6, prejme nadomestilo za nastalo škodo v skladu z nacionalnim pravom.
- 11a. Komisija spremlja izvajanje tega člena v državah članicah. V ta namen države članice vsako leto poročajo Komisiji o stanju izvajanja in o tem, ali so tam navedeni pogoji izpolnjeni.**
- 11b. Postopek iz tega člena se uporablja brez poseganja v člen 57 Direktive (EU) 2018/1972.**
- 11c. Države članice imenujejo enoten organ, odgovoren za usklajevanje postopkov v zvezi z izdajo dovoljenj.**

Člen 8

Fizična infrastruktura in optično ožičenje v stavbi

1. Vse stavbe na lokaciji končnega uporabnika, vključno z elementi v skupni lasti, ki so na novo zgrajene ali se v njih izvajajo večje preнове in za katere so bile prošnje za gradbeno dovoljenje oddane po [ZAČETEK VELJAVNOSTI + 12 MESECEV], so opremljene s fizično infrastrukturo v stavbi z možnostjo pridobitve optičnega priključka do omrežnih priključnih točk in z optičnim ožičenjem v stavbi.
2. Vse večstanovanjske stavbe, ki so na novo zgrajene ali se v njih izvajajo večje preнове in za katere so bile prošnje za gradbena dovoljenja oddane po [ZAČETEK VELJAVNOSTI + 12 MESECEV], so opremljene s točko dostopa.
3. Vse stavbe na lokaciji končnih uporabnikov, vključno z elementi v skupni lasti, v katerih se izvajajo večje preнове, kot so opredeljene v točki 10 člena 2 Direktive 2010/31/EU, se do [ZAČETEK VELJAVNOSTI + 12 MESECEV] opremijo s fizično infrastrukturo v stavbi z možnostjo pridobitve optičnega priključka do omrežnih priključnih točk in z optičnim ožičenjem v stavbi. Vse večstanovanjske

stavbe, v katerih se izvajajo večje prenove, kot so opredeljene v točki 10 člena 2 Direktive 2010/31/EU, se prav tako opremijo s točko dostopa.

4. Države članice **v sodelovanju z operaterji in na podlagi primerov dobre prakse v panogi** sprejmejo ustrezne standarde ali tehnične specifikacije, potrebne za izvajanje odstavkov 1, 2 in 3, pred [ZAČETEK VELJAVNOSTI + 9 MESECEV]. Ti standardi ali tehnične specifikacije **enostavno omogočajo običajne dejavnosti vzdrževanja za posamezne optične kable, ki jih vsak operater uporablja za zagotavljanje storitev zelo visokozmogljivih omrežij, in** določajo vsaj:
 - (a) specifikacije za točko dostopa v stavbi in specifikacije optičnih vmesnikov;
 - (b) specifikacije kablov;
 - (c) specifikacije priključkov;
 - (d) specifikacije cevi ali mikrokanalov;
 - (e) tehnične specifikacije, potrebne za preprečevanje motenj v električni napeljavi;
 - (f) najmanjši polmer krivine.
5. Stavbe, opremljene v skladu s tem členom, so upravičene do prejema oznake „o možnosti pridobitve optičnega priključka“.
6. Države članice vzpostavijo certifikacijske sheme za dokazovanje skladnosti s standardi ali tehničnimi specifikacijami iz odstavka 4 ter za pridobitev oznake „o možnosti pridobitve optičnega priključka“ iz odstavka 5 pred [ZAČETEK VELJAVNOSTI + 12 mesecev]. Države članice izdajo gradbenih dovoljenj iz odstavkov 1 in 2 pogojujejo s skladnostjo s standardi ali tehničnimi specifikacijami iz tega odstavka na podlagi potrjenega poročila o preskusu.
7. Odstavki 1, 2 in 3 se ne uporabljajo za določene kategorije stavb, zlasti za enostanovanjske stavbe, kadar je skladnost z navedenimi odstavki nesorazmerna, zlasti z vidika stroškov za posamezne ali skupne lastnike na podlagi objektivnih elementov. **Države članice opredelijo take kategorije stavb na podlagi ustrezno utemeljenih in sorazmernih razlogov.**
8. Odstavkov 1, 2 in 3 ni treba uporabljati za določene vrste stavb, kot so posebne kategorije spomenikov, zgodovinske stavbe, vojaške stavbe in stavbe, ki se uporabljajo za namene nacionalne varnosti, kot so opredeljene v nacionalnem pravu. Države

članice opredelijo take kategorije stavb na podlagi ustrezno utemeljenih in sorazmernih razlogov. Informacije o takih kategorijah stavb se objavijo prek enotne informacijske točke in uradno sporočijo Komisiji.

Člen 9

Dostop do fizične infrastrukture v stavbi

1. V skladu s prvim pododstavkom odstavka 3 **in brez poseganja v lastninske pravice** ima vsak ponudnik javnega elektronskega komunikacijskega omrežja pravico, da na lastne stroške razširi svoje omrežje do točke dostopa.
2. Ob upoštevanju odstavka 3 ima vsak operater javnega elektronskega komunikacijskega omrežja zaradi postavitve elementov zelo visokozmogljivih omrežij pravico do dostopa do katere koli obstoječe fizične infrastrukture v stavbi, če je podvajanje tehnično neizvedljivo ali ekonomsko neučinkovito.
3. Vsi imetniki pravice do uporabe točke dostopa in fizične infrastrukture v stavbi ugodijo vsem upravičenim **pisnim** prošnjam ponudnikov javnega elektronskega komunikacijskega omrežja za dostop pod poštenimi in nediskriminatornimi pogoji, vključno s ceno, če je to ustrezno.

Vsi imetniki pravice do uporabe točke dostopa in fizične infrastrukture v stavbi lahko zavrnejo dostop, kadar je dostop do optičnega ožičenja v stavbi zagotovljen v skladu z obveznostmi, naloženimi na podlagi poglavij II do IV naslova II Direktive (EU) 2018/1972, ali je na voljo pod poštenimi, razumnimi in nediskriminatornimi pogoji, vključno s ceno.

4. Vsak ponudnik javnega elektronskega komunikacijskega omrežja ima pravico, da, kadar fizična infrastruktura v stavbi z možnostjo pridobitve optičnega priključka ni na voljo, svoje omrežje v dogovoru z naročnikom zaključi v njegovih prostorih, če **spoštuje pravice** tretjih oseb **do zasebne lastnine**.
5. Ta člen ne posega v lastninsko pravico lastnika točke dostopa ali fizične infrastrukture v stavbi, kadar imetnik pravice do uporabe te infrastrukture ali točke dostopa ni njen lastnik, niti v lastninsko pravico tretjih oseb, kot so lastniki zemljišč in stavb.
- 5a. ***Ta člen ne posega v pravico držav članic, da ohranijo ali uvedejo ukrepe, ki ne spadajo na področje uporabe te uredbe, kot so obveznosti dostopa do kablov v stavbi, če so ti ukrepi v skladu s ciljem te uredbe.***

6. Komisija lahko po posvetovanju z deležniki, nacionalnimi organi za reševanje sporov in drugimi pristojnimi organi ali agencijami Unije v zadevnih sektorjih, kot je ustrezno, **ob upoštevanju uveljavljenih načel in različnih razmer v državah članicah** ter v tesnem sodelovanju z BEREC zagotovi smernice o uporabi tega člena.

Člen 10

Digitalizacija enotnih informacijskih točk

1. Enotne informacijske točke dajo na voljo ustrezna digitalna orodja, na primer v obliki spletnih portalov, digitalnih platform ali digitalnih aplikacij, ki omogočajo spletno uveljavljanje vseh pravic in izpolnjevanje vseh obveznosti iz te uredbe.
2. Države članice lahko po potrebi medsebojno povežejo ali v celoti ali delno integrirajo več **obstojećih ali na novo razvitih** digitalnih orodij, ki podpirajo enotne informacijske točke iz odstavka 1. **V ta namen izvedejo oceno za opredelitev ustreznih obstojećih digitalnih orodij, da bi preprečile podvajanje.**
3. Države članice določijo enotno nacionalno digitalno vstopno točko, sestavljeno iz skupnega uporabniškega vmesnika, ki zagotavlja nemoten dostop do digitaliziranih enotnih informacijskih točk.
- 3a. Države članice zagotovijo ustrezne tehnične, finančne in človeške vire za podporo uvajanju in digitalizaciji enotnih informacijskih točk. Stroški vzpostavitve enotne nacionalne digitalne vstopne točke, enotnih informacijskih točk in povezanih digitalnih orodij, potrebnih za zagotavljanje skladnosti s členi 4, 6 in 7, so lahko v celoti ali delno upravičeni do finančne podpore iz skladov Unije.**

Člen 11

Reševanje sporov

1. Brez poseganja v možnost predložitve zadeve sodišču ima vsaka stran pravico, da predloži morebitni spor pristojnemu nacionalnemu organu za reševanje sporov, ustanovljenemu v skladu s členom 12:
 - (a) kadar se dostop do obstojeće infrastrukture zavrne ali kadar dogovor o posebnih pogojih, vključno s ceno, ni bil dosežen v enem mesecu od datuma prejema prošnje za dostop v skladu s členom 3;

- (b) v zvezi s pravicami in obveznostmi iz členov 4 in 6, vključno s primeri, kadar zahtevane informacije niso zagotovljene v 15 dneh po oddaji prošnje iz člena 4 in v enem tednu po oddaji prošnje iz člena 6;
 - (ba) kadar dogovor o konkretnih pogojih, vključno s ceno, ni bil dosežen v enem mesecu od datuma prejema prošnje za dostop do zemljišča, ki jo je vložilo podjetje, ki zagotavlja pripadajoče zmogljivosti ali je za to pooblaščen v skladu s členom 3(1a);**
 - (c) kadar dogovor o usklajevanju gradbenih del v skladu s členom 5(2) ni bil dosežen v enem mesecu od datuma prejema uradne prošnje za usklajevanje gradbenih del; ali
 - (d) kadar dogovor o dostopu do fizične infrastrukture v stavbi iz člena 9(2) ali (3) ni bil dosežen v enem mesecu od datuma prejema uradne prošnje za dostop.
2. Nacionalni organ za reševanje sporov iz odstavka 1 ob doslednem upoštevanju načela sorazmernosti in načel, določenih v smernicah Komisije, izda zavezujočo odločitev za rešitev spora najpozneje:
- (a) v **dveh** mesecih od datuma prejema zahteve za reševanje sporov v zvezi s spori iz točke (a) odstavka 1;
 - (b) v enem mesecu od datuma prejema zahteve za reševanje sporov v zvezi s spori iz točk (b), **(ba)**, (c) in (d) odstavka 1.

Nacionalni organ za reševanje sporov iz odstavka 1 lahko podaljša roke iz prvega pododstavka le v izjemnih in ustrezno utemeljenih okoliščinah, in sicer za največ en mesec.

3. V zvezi s spori iz točk (a), (c) in (d) odstavka 1 lahko nacionalni organ za reševanje sporov sprejme odločitev o določitvi poštenih in razumnih pogojev, vključno s ceno, kadar je to primerno.

3a. Odločitve nacionalnih organov za reševanje sporov se dajo na voljo prek enotne informacijske točke, če so bili sprejeti vsi ukrepi, ki so potrebni, da se zagotovita zaupnost in varovanje poslovnih skrivnosti strani, udeleženih v sporu.

Kadar se spor nanaša na dostop do infrastrukture operaterja in je nacionalni organ za reševanje sporov nacionalni regulativni organ, se po potrebi upoštevajo cilji iz

člena 3 Direktive (EU) 2018/1972.

4. Pravila iz tega člena dopolnjujejo pravna sredstva in postopke v skladu s členom 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah¹ ter ne posegajo vanje.

Člen 12

Pristojni organi

1. Vse naloge, dodeljene nacionalnemu organu za reševanje sporov, prevzame en ali več pristojnih organov, ki so lahko obstoječi organi.
2. Nacionalni organ za reševanje sporov je **politično neodvisen**, pravno ločen in funkcionalno neodvisen od vseh omrežnih operaterjev in organov javnega sektorja, ki imajo v lasti ali nadzorujejo fizično infrastrukturo, ki je predmet spora. Države članice, ki ohranijo lastništvo ali nadzor nad omrežnimi operaterji, zagotovijo učinkovito strukturno ločitev nalog, povezanih z nacionalnimi postopki reševanja sporov, in nalog enotne informacijske točke od dejavnosti, povezanih z lastništvom ali nadzorom.
 - 2a. **Prvi odstavek člena 8 Direktive (EU) 2018/1972 se smiselno uporablja za nacionalne organe za reševanje sporov.**
3. Nacionalni organ za reševanje sporov lahko zaračuna pristojbine za kritje stroškov izvajanja nalog, ki so mu dodeljene.
4. Vse strani, ki jih spor zadeva, v celoti sodelujejo z nacionalnim organom za reševanje sporov.
5. Naloge enotne informacijske točke iz členov 3 do 8 in 10 opravlja en ali, **kjer je ustrezno**, več pristojnih organov, ki jih imenujejo države članice na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni. Za kritje stroškov izvajanja teh nalog se lahko za uporabo enotnih informacijskih točk zaračunajo pristojbine.
6. **Odstavka 2 in 2a se smiselno uporabljata** za pristojne organe, ki opravljajo naloge enotne informacijske točke.
7. Pristojni organi izvajajo svoje pristojnosti nepristransko, pregledno in pravočasno. Države članice zagotovijo, da imajo na voljo ustrezne tehnične, finančne in človeške vire za izvajanje nalog, ki so jim dodeljene.

¹ Listina Evropske unije o temeljnih pravicah (UL C 326, 26.10.2012, str. 391–407).

8. Države članice prek enotne informacijske točke objavijo ustrezne naloge, ki jih mora opraviti vsak pristojni organ, zlasti kadar so te naloge dodeljene več kot enemu pristojnemu organu ali kadar se dodeljene naloge spremenijo. Kadar je to primerno, se pristojni organi med seboj posvetujejo in sodelujejo pri zadevah skupnega interesa.
9. Države članice do [DATUM ZAČETKA VELJAVNOSTI] uradno obvestijo Komisijo o vseh pristojnih organih, ki so bili v skladu s tem členom imenovani za opravljanje funkcij iz te uredbe, in njihovih zadevnih odgovornostih ter o vsaki spremembi v zvezi s temi organi, in to pred začetkom veljavnosti takega imenovanja ali spremembe.
10. Zoper vsako odločitev, ki jo sprejme pristojni organ, je v skladu z nacionalnim pravom mogoča pritožba pri popolnoma neodvisnem pritožbenem organu, vključno s sodnim organom. Člen 31 Direktive (EU) 2018/1972 se smiselno uporablja za vsako pritožbo v skladu s tem odstavkom.

Pravica do pritožbe v skladu s prvim pododstavkom ne posega v pravico strani, da spor predložijo pristojnemu nacionalnemu sodišču.

Člen 13

Izvajanje pooblastila

1. *Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov je preneseno na Komisijo pod pogoji, določenimi v tem členu.*
2. *Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov iz člena 7(8) se prenese na Komisijo za obdobje petih let od [DATUM ZAČETKA VELJAVNOSTI UREDBE]. Komisija pripravi poročilo o prenosu pooblastila najpozneje devet mesecev pred koncem petletnega obdobja. Prenos pooblastila se samodejno podaljša za enako dolga obdobja, razen če Evropski parlament ali Svet nasprotuje temu podaljšanju najpozneje tri mesece pred koncem vsakega obdobja.*
3. *Prenos pooblastila iz člena 7(8) lahko kadar koli prekliče Evropski parlament ali Svet. S sklepom o preklicu preneha veljati prenos pooblastila iz navedenega sklepa. Učinkovati začne dan po objavi v Uradnem listu Evropske unije ali na poznejši dan, ki je določen v navedenem sklepu ter ne posega v veljavnost že veljavnih delegiranih aktov.*

4. *Pred sprejetjem delegiranega akta se Komisija posvetuje s strokovnjaki, ki jih imenuje vsaka država članica v skladu z načeli iz Medinstitucionalnega sporazuma o boljši pripravi zakonodaje z dne 13. aprila 2016.*
5. *Komisija takoj po sprejetju delegiranega akta o njem sočasno uradno obvesti Evropski parlament in Svet.*
6. *Delegirani akt, sprejet na podlagi člena 7(8), začne veljati le, če mu niti Evropski parlament niti Svet ne nasprotuje v roku dveh mesecev od uradnega obvestila Evropskemu parlamentu in Svetu o tem aktu ali če pred iztekom tega roka tako Evropski parlament kot Svet obvestita Komisijo, da mu ne bosta nasprotovala. Ta rok se na pobudo Evropskega parlamenta ali Sveta podaljša za dva meseca.*

Člen 14

Kazni in nadomestila

Države članice določijo pravila o kaznih, po potrebi vključno z globami in vnaprej določenimi ali periodičnimi kaznimi, ki niso kazenske narave, ki se uporabljajo za kršitve te uredbe in vseh zavezujočih odločitev, ki jih v skladu s to uredbo sprejmejo pristojni organi iz člena 12, ter sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotovitev njihovega izvajanja. Predvidene kazni so primerne, učinkovite, sorazmerne in odvračilne.

Države članice določijo pravila o ustreznem finančnem nadomestilu za osebe, ki utrpijo škodo zaradi izvajanja pravic iz te uredbe.

Člen 15

Pregled in spremljanje

1. Komisija do [DATUM ZAČETKA VELJAVNOSTI + **3 LETA**] Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo o izvajanju te uredbe. Poročilo vključuje povzetek učinka ukrepov iz te uredbe in oceno napredka pri doseganju njenih ciljev, vključno z *njenim učinkom na cilj hitre in obsežne postavitve zelo visokozmogljivih omrežij na podeželskih, otoških in oddaljenih območjih, kot so otoki ter gorske in redko poseljene regije, razvoj trga pripadajočih zmogljivosti, in* tem, ali in kako bi lahko uredba dodatno prispevala k doseganju ciljev glede poveztljivosti iz Sklepa, določenih v Sklepu o vzpostavitvi programa politike Digitalno desetletje do leta 2030. *V poročilu se upošteva uporaba satelitske vmesne povezave pri digitalni poveztljivosti*

visokih hitrosti in uporabo evropske infrastrukture za odpornost, povezljivost in varnost s sateliti.

2. Komisija lahko v ta namen od držav članic zahteva informacije, ki se predložijo brez nepotrebnega odlašanja. Države članice v tesnem sodelovanju s Komisijo prek Odbora za komunikacije, ustanovljenega v skladu s členom 118 Direktive (EU) 2018/1972, do [DATUM ZAČETKA VELJAVNOSTI + 12 MESECEV] določijo kazalnike za ustrezno spremljanje uporabe te uredbe ter mehanizem za zagotavljanje rednega zbiranja podatkov in poročanja Komisiji o tem.

Člen 16

Prehodni ukrepi

Nacionalni ukrepi, ki določajo kategorije postavitve elementov zelo visokozmogljivih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti, za katere se ne uporablja noben postopek izdaje dovoljenja v smislu člena 7 *te uredbe*, in ki so jih države članice sprejele na podlagi Direktive 2014/61/EU ali pred začetkom njene veljavnosti, vendar v skladu z njo, se še naprej uporabljajo do začetka *veljavnosti delegiranega akta* iz člena 7(8) *te uredbe*.

Ukrepi v zvezi z reševanjem sporov iz členov 11 in 12 se uporabljajo za postopke reševanja sporov, začete po datumu začetka veljavnosti te uredbe.

Člen 16a

Spremembe Uredbe (EU) 2015/2120

Uredba (EU) 2015/2120 se spremeni:

- (1) *naslov se nadomesti z naslednjim:*

„Uredba (EU) 2015/2120 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o določitvi ukrepov v zvezi z dostopom do odprtega interneta, odpravi maloprodajnih pribitkov za regulirane komunikacije znotraj Unije ter spremembi Direktive 2002/22/ES in Uredbe (EU) št. 531/2012“;

- (2) *v členu 1 se odstavek 3 nadomesti z naslednjim:*

„S to uredbo se tudi odpravijo maloprodajni pribitki za regulirane komunikacije znotraj Unije, da se zagotovi, da se potrošnikom ne zaračunavajo previsoke cene za medosebne komunikacije na podlagi številke iz države članice potrošnikovega domačega ponudnika na fiksno ali mobilno številko v drugi državi članici.“;

(3) *člen 5a se nadomesti z naslednjim:*

„Člen 5a

Odprava maloprodajnih pribitkov za regulirane komunikacije znotraj EU

1. *Ponudniki, ki javnosti zagotavljajo elektronske komunikacije, za regulirane komunikacije znotraj EU, ki se zaključijo v drugi državi članici, ne uporabljajo tarif, ki so višje od tarif za storitve, ki se zaključijo v isti državi članici, razen če dokažejo obstoj neposrednih stroškov, ki so objektivno upravičeni.*
2. *BEREC do ... [DATUM ZAČETKA VELJAVNOSTI + 6 MESECEV] pripravi smernice, v katerih določi merila za določitev objektivno upravičenih neposrednih stroškov iz odstavka 1.*
3. *Komisija po posvetovanju z BEREC do ... [DATUM ZAČETKA VELJAVNOSTI + 12 MESECEV] in nato vsaki dve leti objavi poročilo o uporabi zahteve iz odstavka 1, vključno z oceno razvoja tarif za komunikacijo znotraj Unije.“;*

(4) *v členu 10 se črta odstavek 5.*

Člen 17

Razveljavitev

1. Direktiva 2014/61/EU se razveljavi.
2. Sklicevanje na razveljavljeno direktivo se šteje kot sklicevanje na to uredbo in se bere v skladu s korelacijsko tabelo iz Priloge.

Člen 18

Začetek veljavnosti in uporaba

1. Ta uredba začne veljati dvajseti dan po objavi v Uradnem listu Evropske unije.
2. Uporablja se od [6 mesecev po začetku veljavnosti].

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Bruslju,

*Za Evropski parlament
Predsednica*

*Za Svet
Predsednik*

PRILOGA

Korelacijska tabela

Direktiva 2014/61/EU	Ta uredba
Člen 1(1)	Člen 1(1)
Člen 1(2)	—
Člen 1(3)	Člen 1(3)
Člen 1(4)	Člen 1(2)
Člen 2	Člen 2
Člen 3(1)	Člen 3(7)
Člen 3(2)	Člen 3(1)
—	Člen 3(2)
Člen 3(3)	Člen 3(3)
—	Člen 3(4)
—	Člen 3(5)
—	Člen 3(6)
Člen 3(4)	Člen 11(1)(a)
Člen 3(5)	Člen 11(2) Člen 11(3)
Člen 3(6)	Člen 3(8)
—	Člen 3(9)
—	Člen 11(4)
Člen 4(1)	Člen 4(1)
Člen 4(2)	—
Člen 4(3)	Člen 4(1) Člen 4(2)
Člen 4(4)	—
Člen 4(5)	Člen 4(3)
Člen 4(6)	Člen 11(1)(b) Člen 11(2)(b)
Člen 4(7)	Člen 4(4)
Člen 4(8)	Člen 4(5)
Člen 5(1)	Člen 5(1)
Člen 5(2)	Člen 5(2)
—	Člen 5(3)

Člen 5(3)	Člen 11(1)(c)
Člen 5(4)	Člen 11(2)(b) Člen 11(3)
Člen 5(5)	Člen 5(4)
—	Člen 5(5)
Člen 6(1)	Člen 6(1)
Člen 6(2)	—
Člen 6(3)	Člen 6(1)
Člen 6(4)	Člen 11(1)(b), člen 11(2)(b)
Člen 6(5)	Člen 6(2)
—	Člen 7(1)
Člen 7(1)	Člen 7(2)
Člen 7(2)	Člen 7(3)
—	Člen 7(4)
Člen 7(3)	Člen 7(5)
-	Člen 7(6) Člen 7(7) Člen 7(8) Člen 7(9)
Člen 7(4)	Člen 7(11)
Člen 8(1)	Člen 8(1)
Člen 8(2)	Člen 8(2)
Člen 8(3)	Člen 8(5)
Člen 8(4)	Člen 8(7) Člen 8(8)
Člen 9(1)	Člen 9(1)
Člen 9(2)	Člen 9(2)
Člen 9(3)	Člen 9(3) Člen 11(1)(d) Člen 11(2)
Člen 9(4)	Člen 9(3)
Člen 9(5)	Člen 9(4)
Člen 9(6)	Člen 9(5)
—	Člen 9(6)
Člen 10(1)	Člen 12(1)

Člen 10(2)	Člen 12(2) in člen 12(3)
Člen 10(3)	Člen 12(4)
Člen 10(4)	Člen 12(5)
—	Člen 12(6)
—	Člen 12(7)
Člen 10(5)	Člen 12(8)
Člen 10(6)	Člen 12(9)
—	Člen 13
Člen 11	Člen 14
Člen 12	Člen 15
-	Člen 16
-	Člen 17
Člen 13	—
Člen 14	Člen 18
Člen 15	Člen 18